

ЗВІТ

Про результати акредитаційної експертизи освітньої програми

Заклад вищої освіти	Сумський державний університет
Освітня програма	18439 Медицина
Рівень вищої освіти	Магістр
Спеціальність	222 Медицина

Цей звіт складений за наслідками акредитаційної експертизи згаданої вище освітньої програми, що проводилася Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти.

Звіт є результатом роботи експертної групи. Його основним призначенням є систематизація отриманої інформації, її аналіз та безпосереднє оцінювання якості освітньої програми. Звіт призначений як безпосередньо для закладу вищої освіти, так і для широкої громадськості. Він є публічним документом та буде оприлюднений на сайтах Національного агентства і закладу вищої освіти. Він також є підставою для прийняття подальших рішень галузевою експертною радою та Національним агентством.

Детальніше про мету і порядок проведення акредитації можна дізнатися на вебсайті Національного агентства – <https://naqa.gov.ua/>

Використані скорочення:

ID - ідентифікатор

ВСП - відокремлений структурний підрозділ

ЄДЕБО - Єдина державна електронна база з питань освіти

ЄКТС - Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система

ЗВО - заклад вищої освіти

ОП - освітня програма

Загальні відомості

1. Інформація про освітню програму

Назва ЗВО	Сумський державний університет
Назва ВСП ЗВО	не застосовується
ID освітньої програми в ЄДЕБО	18439
Назва ОП	Медицина
Галузь знань	22 Охорона здоров'я
Спеціальність	222 Медицина
Спеціалізація (за наявності)	відсутня
Рівень вищої освіти	Магістр
Вид освітньої програми	Освітньо-професійна

2. Відомості про склад експертної групи та акредитаційну експертизу

Склад експертної групи	Боярчук Оксана Романівна, Микитюк Соломія Романівна, Драчук Ольга Петрівна (керівник)
Залучений представник роботодавців	не застосовується
Дати візиту до ЗВО	26.01.2022 р. – 28.01.2022 р.

3. Посилання на документи, які підлягають оприлюдненню закладом вищої освіти на своєму вебсайті

Відомості про самооцінювання ОП	https://sumdu.edu.ua/images/content/general/accreditation/sumdu_master_medicine_self-esteem.pdf
Програма візиту експертної групи	https://sumdu.edu.ua/images/content/general/accreditation/sumdu_master_medicine_visit-program.pdf

4. Інформація про наявність у звіті інформації з обмеженим доступом

Звіт не містить інформацію з обмеженим доступом

I. Наявність або відсутність підстав для відмови в акредитації, не пов'язаних із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації з підстав, не пов'язаних із відповідністю критеріям оцінювання якості освітньої програми:

відсутні

II. Резюме

Загальні враження про ОП, найголовніші висновки щодо відповідності Критеріям

Освітньо-професійна програма (далі – ОПП) «Медицина» Сумського державного університету (далі – СумДУ) на основі проведеної виїзної експертизи та аналізу відомостей самооцінювання (далі - ВСО) демонструє «повну відповідність» з ознаками взірцевого характеру за 1 критерієм та «загалом відповідність» за 8 критеріями. Експертна група (далі – ЕГ) відмітила за багатьма критеріями сильні сторони програми, за деякими підкритеріями - взірцеві/інноваційні практики. В рамках виконання ОПП у здобувача є можливості досягати програмних результатів навчання за допомогою інноваційних методів навчання (з використанням віртуальної доповненої реальності), поєднувати навчання та наукові дослідження у сучасних наукових лабораторіях закладу вищої освіти (далі – ЗВО), маючи вільний доступ та підтримку Університету, долучатись до міжнародної спільноти завдяки участі в академічній мобільності, міжнародних проєктах, отримувати знання від висококваліфікованих науково-педагогічних працівників (далі - НПП), розвитку яких ЗВО активно сприяє. СумДУ демонструє зразкові практики реалізації багаторівневої системи забезпечення якості вищої освіти із дієвим залученням всіх зацікавлених сторін, підтримки та популяризації принципів академічної доброчесності. Виявлені слабкі сторони не є критичними та можуть бути виправлені. ЕГ сформовано ряд рекомендацій (зокрема, посилення практичної складової підготовки студентів, вдосконалення мовних компетентностей викладачів, активніше залучення випускників до процесів перегляду ОПП, ширше залучення іноземних студентів до процесів інтернаціоналізації та ін.), які, на думку експертів, можуть удосконалити якість реалізації ОПП. Окремо варто відмітити високий рівень організації зустрічей з боку ЗВО та оперативну подачу додаткових документів.

Підсумок сильних сторін програми та позитивних практик

Для підготовки здобувачів за ОПП «Медицина», в СумДУ створене ефективне освітнє середовище, яке включає інноваційні методи викладання та навчання, активне залучення всіх зацікавлених сторін до процедур забезпечення якості та вдосконалення ОПП, широкі можливості міжнародної співпраці. Експертною групою визначено такі сильні сторони та позитивні практики: У ЗВО функціонує Експертна рада роботодавців, яка бере активну участь у перегляді ОПП. Як позитивну практику слід відмітити мультидисциплінарний підхід при вивченні вибіркових дисциплін. Зокрема, перелік дисциплін загальної підготовки містить низку ОК інших ОПП, що розширює коло інтересів та компетентностей здобувачів. У ЗВО розроблені механізми визнання результатів навчання, отриманих під час академічної мобільності та у неформальній освіті, а також приклади їх застосування. Наявна позитивна практика віртуальної академічної мобільності з теоретичних дисциплін. При реалізації ОПП використовуються інноваційні методи навчання (віртуальні, дистанційні), на високому рівні забезпечено поєднання навчання і досліджень, розроблені різні механізми по залученню здобувачів до наукових досліджень, по їх підтримці та стимуляції до участі, є доступними лабораторії, яскраво виражена міжнародна складова цих процесів та можливості інтернаціоналізації. Використання для контрольних оцінювань власних розробок з використанням технологій віртуальної реальності, застосування інноваційних тестових завдань (наприклад, наповнених ілюстративними матеріалами тестових завдань з морфології з різною кількістю дистракторів та правильних відповідей) є позитивною практикою. Сильною стороною також є реалізація першої в Україні практики застосування елементів доповненої реальності для поширення популяризаційних матеріалів за тематикою академічної доброчесності. В СумДУ ефективно побудовані системи прозорого конкурсного добору викладачів, активного залучення роботодавців, професіоналів-практиків до організації та реалізації ОПП; професійного розвитку НПП; стимуляції та підтримки розвитку викладацької майстерності. Освітнє середовище та матеріальні ресурси в СумДУ є достатніми для навчання, долучення до наукових досліджень, всебічного розвитку та підтримки різноманітних потреб здобувачів (релігійних, культурних, спортивних тощо). В ЗВО налагоджена ефективна політика щодо фінансової та моральної підтримки здобувачів та викладачів. ЗВО має взірцеву багаторівневу систему забезпечення якості вищої освіти, побудовану з врахуванням інноваційного міжнародного досвіду участі у структурному проєкті Erasmus+, яка включає прозорі послідовні механізми оновлення ОПП, активне залучення здобувачів, роботодавців на різних етапах перегляду освітньої програми. Позитивною практикою є налагоджена система інформаційно-комунікативних технологій (особистий кабінет, освітні платформи, мобільні додатки тощо).

Підсумок слабких сторін програми та рекомендації з її удосконалення

При аналізі ОПП виявлено слабкі сторони та надано рекомендації в розрізі окремих критеріїв, які, на думку експертної групи, призведуть до покращення якості програми, зокрема: Слабкою стороною є недостатній доступ до пацієнтів та відпрацювання практичних навичок біля ліжка хворого, що пов'язано з обмеженнями у зв'язку з COVID-19. Враховуючи ситуацію, що виникла у зв'язку з пандемією, необхідно розвивати можливості симуляційного центру, збільшити кількість сценаріїв в лабораторії віртуальної реальності, розробляти методики з використанням стандартизованого пацієнта, використовувати ресурси власної університетської клініки. Рекомендоване подальше налагодження ширшого залучення випускників та їх об'єднань, зокрема Асоціації, до перегляду ОПП (у тому числі через соціальні мережі, інші засоби комунікації) для внесення пропозицій щодо її покращення. Враховуючи недостатню обізнаність здобувачів щодо критичного мислення, рекомендовано розробити вибірккову дисципліну з критичного мислення, чи ввести години з даної тематики у певні ОК. Рекомендовано надати активні посилання на робочі програми та/чи силабуси до каталогу вибіркових дисциплін на сайті ЗВО. Рекомендовано активніше використовувати можливості національної академічної мобільності. Поширювати практику визнання результатів

навчання, отриманих під час неформальної освіти серед вітчизняних та іноземних студентів. Розвивати можливості участі іноземних студентів у мобільності, процесах інтернаціоналізації (пошук програм для іноземних здобувачів, міжнародні конференції, вчасне інформування іноземних студентів щодо можливостей мобільності та інших заходів). Підтримувати на належному рівні мовні компетентності викладачів для якісної реалізації ОПП з іноземними студентами (наприклад, за рахунок більшої уваги до знання іноземної мови під час конкурсного відбору викладачів, контролю викладання в англомовних групах – на рівні кафедри, за результатами опитувань здобувачів, мотиваційних заходів по залученню НПП до підвищення рівня мовних компетентностей, організацію можливостей проходження мовних курсів тощо). Вдосконалення та розвитку потребує ефективність функціонування системи кураторства, менторства, коучінгу (професійного спрямування). Відсутність англомовного наповнення автоматизованої системи “Університет” створює перешкоди для студентів-іноземців повноцінно користуватися нею та потребує виправлення.

III. Аналіз

У цьому розділі експертна група описує встановлені під час акредитаційної експертизи фактичні обставини, аналізує та оцінює їх, а також надає свої рекомендації щодо удосконалення ОП та діяльності за нею за окремими критеріями.

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми:

1. Освітня програма має чітко сформульовані цілі, які відповідають місії та стратегії закладу вищої освіти.

Цілі освітньо-професійної програми є чіткими, вони сфокусовані на підготовку висококваліфікованих фахівців у галузі медицини, які здатні розв'язувати складні задачі та проблеми у даній сфері. Цілі відповідають вимогам Стандарту вищої освіти (ВО). Місія закладу вищої освіти сформульована у «Стратегічному плані розвитку Сумського державного університету на 2020–2026 роки» (<https://bit.ly/3vEtesw>). Місія ОПП визначена у «Концепції розвитку освітньої діяльності за ОПП 222 Медицина» (<https://bit.ly/3EgrEVR>). Загалом цілі ОПП узгоджуються з місією ЗВО, так як одним з основних напрямків є забезпечення підготовки «високоосвіченої інтелектуальної еліти суспільства», зокрема, високопрофесійних фахівців у галузі медицини, які відповідають потребам усіх стейкхолдерів та високим вимогам ринку праці, який постійно змінюється; фахівців, здатних вирішувати складні завдання та спроможних до саморозвитку, оволодіння інноваційними методами та дослідницькими навичками. Цілі також відповідають стратегії розвитку ЗВО та ОПП зокрема. Сформульовані чіткі близькі, середні та далекі перспективи реалізації Концепції розвитку ОПП, які направлені на розбудову освітньої, наукової складових та матеріально-технічної бази ЗВО (<https://bit.ly/3EgrEVR>). Цілі ОПП відповідають і суспільній місії закладу, зокрема в частині служіння народу та дотриманні ключових цінностей, моральних норм, принципів патріотизму, духовності, національної свідомості, активної громадянської позиції. Унікальність ОПП полягає в практично-орієнтованому навчанні з використанням власних клінічних баз, інноваційних методів навчання з включенням унікальних власних розробок, поєднанні науки з практикою, активній міжнародній діяльності здобувачів та викладачів, у тому числі в рамках програм HORIZON-2020, ERASMUS+.

2. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням позицій та потреб заінтересованих сторін.

У ЗВО проводяться регулярні опитування здобувачів, а в 2021 році було вперше проведено опитування випускників попередньої ОП щодо оцінки якості її реалізації (випускників даної ОПП ще немає). У ВСО представлені результати опитування здобувачів 2020 року (<https://bit.ly/3B2W3zZ>) та випускників 2021 року (<https://bit.ly/3ngQBf0>). Здобувачі беруть участь у фокус-групах, де мають можливість вносити пропозиції щодо формування цілей та ПРН. ЗВО представлені посилання на протоколи засідань фокус-груп та робочої проектною групи з участю здобувачів та випускників (<https://bit.ly/3F3z0E>). Під час зустрічі у із здобувачами та з представниками студентського управління було підтверджено їх участь у засіданнях цих фокус-груп на кафедрі внутрішньої медицини. В той же час, випускники під час зустрічі у фокус-групі показали низьку обізнаність щодо можливостей участі у перегляді та наданні пропозицій до ОПП. Роботодавці також долучаються до участі у засіданнях фокус-груп (наприклад, директор Інституту серця МОЗ України, проф. Борис Тодуров); беруть участь у робочій проектній групі (РПГ) (Савенко І.І.). З 2021 року проводяться опитування роботодавців щодо їх задоволеності якістю підготовки здобувачів; результати анкетування оприлюднені на сайті (<https://bit.ly/3GaAr8C>). Роботодавці брали участь в рецензуванні ОПП 2019 року (Ігор Змисля) та 2021 року (Володимир Горох). У ЗВО функціонує Експертна рада роботодавців (ЕРР), яка затверджує ОПП на своїх засіданнях (<https://bit.ly/3H8qro6>). Під час зустрічі у фокус-групі з роботодавцями ЕГ мала можливість переконатися у реальній участі роботодавців у роботі ЕРР, їх участі у перегляді ОПП, анкетуванні та внесенні певних пропозицій, які були в подальшому враховані при перегляді програми. Зокрема, Володимир Поцелуєв підтвердив участь в ЕРР та в опитуванні, а Ігор Змисля вносив пропозиції про

необхідність оволодіння здобувачів навичками роботи з новими інформаційними системами в охороні здоров'я, які були у подальшому враховані. Викладачі ЗВО активно долучаються до розробки, затвердження, моніторингу та перегляду ОПП. У закладі проводиться опитування викладачів. Представлені результати опитування 2021 року (<https://bit.ly/3zAiJW>). В представлених протоколах засідання фокус-груп та РПГ відображено участь академічної спільноти у формуванні цілей та ПРН (<https://bit.ly/3F3sOE>). Участь представників академічної спільноти з інших ЗВО, у тому числі закордонних зафіксована у рецензіях (<https://public.naqa.gov.ua/v1/form-se/5379/view>). До складу робочої проектної групи ОПП «Медицина» 2021 року входять усі стейкхолдери: здобувач, роботодавець та академічний персонал. До розробки ОПП залучались і представники громадських організацій, зокрема «Пацієнти України» та «Твій сімейний лікар», Товариства Червоного Хреста (<https://bit.ly/3F3sOE>) шляхом участі у фокус-групах.

3. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням тенденцій розвитку спеціальності, ринку праці, галузевого та регіонального контексту, а також досвіду аналогічних вітчизняних та іноземних освітніх програм.

Цілі ОПП та ПРН у 2021 році були приведені до вимог Стандарту. Вони враховують тенденції розвитку спеціальності в Україні та в світі. Зокрема, швидкий прогрес розвитку науки, в тому числі медичної, вимагає «набуття здатності розв'язувати складні задачі та проблеми, у тому числі дослідницького та інноваційного характеру», спроможності до самоудосконалення протягом усього життя. Тенденції розвитку спеціальності та субспеціальностей в межах дисципліни були враховані при формуванні вибірових компонентів (ВК), постійному їх перегляді та оновленні, а також внесення до ОП ВК соціально-гуманітарного спрямування та дисциплін інших спеціальностей. Для урахування тенденцій ринку праці в ОПП 2021 року було проведено аналітичний звіт розвитку спеціальності, ринку праці, галузевого та регіонального контексту за 2020 рік (<https://bit.ly/3F3sOE>). Зазначено дефіцит лікарів низки спеціальностей, особливо у сільській місцевості регіону. Укомплектованість посад в області становить 79,4%. Зменшення та різке постаріння населення, епідемія серцево-судинних захворювань, екологічні проблеми, розвиток резистентності мікроорганізмів, пандемії інфекційних захворювань вплинули на формування цілей та ПРН. Аналітичний звіт було обговорено на засіданні РПГ (<https://bit.ly/3F3sOE>) та враховано при оновленні ОПП. Зокрема, були доповнені ОК 25, 27, 23, 32; запроваджені ВК: «Актуальні питання COVID-19», «Інвазивні методи діагностики та лікування кардіологічної патології», «Клінічні аспекти імунопрофілактики», «Паліативна та хоспісна медицина». Окрім того, ЗВО активно співпрацює з обласним департаментом охорони здоров'я, адміністраціями лікувальних закладів, роботодавцями, випускниками щодо вивчення ринку праці та попиту, що було підтверджено під час зустрічі у фокус-групі з роботодавцями. ЗВО було проаналізовано 12 вітчизняних ОПП магістрів зі спеціальності 222 «Медицина» та ОПП закордонних партнерів ЗВО, зокрема Університету м. Умео, Швеція; Латвійського університету, м. Рига, Латвія; Університету м. Фоджа, Італія; Медичного університету м. Плевен, Болгарія; Університету м. Грац, Австрія. В аналітичній довідці зазначено, що бенчмаркінг близько 40 ОПП країн Європейського союзу та світу, доступних на офіційних сайтах закладів англійською мовою, а також ОПП в рамках візитів викладачів ЗВО до відповідних закладів-партнерів, було заслухано під час засідання РПГ (<https://bit.ly/3F3sOE>). У Вроцлавському медичному університеті було запозичено методи викладання та оцінювання; в Латвійському університеті та Університеті м. Фоджа - необхідність дотримання етичних норм та принципів академічної доброчесності під час навчання та професійної діяльності, що було зазначено в меті програми, в Плевенському медуніверситеті - урахуванням принципів доказової клінічної медицини, що відображено у місії ОПП.

4. Освітня програма дозволяє досягти результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти (за наявності). За відсутності затвердженого стандарту вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти, програмні результати навчання повинні відповідати вимогам Національної рамки кваліфікацій для відповідного кваліфікаційного рівня.

ОПП розроблена відповідно до Стандарту вищої освіти другого (магістерського) рівня, галузі знань 22 «Охорона здоров'я», спеціальності 222 «Медицина» затвердженого та введеного в дію наказом Міністерства освіти і науки України від 08.11.2021 р. № 1197. Програмні результати навчання ОПП включають ПРН, які визначені Стандартом ВО (<https://bit.ly/3mrE169>). ОПП дозволяє досягнути визначених результатів навчання, що підтверджено матрицею відповідності програмних компетентностей компонентам ОП (Додаток 1 ОПП) та матрицею забезпечення ПРН відповідними компонентами ОП (Додаток 2 ОПП). Відповідно до відомостей про самооцінювання, процес створення матриць відповідностей програмних результатів та освітніх компонентів проходить ретельний аналіз та узгодження всіх елементів ОПП на засіданнях РПГ. В таблиці з відомостей про самооцінювання «Матриця відповідностей» визначено відповідність ПРН результату навчання, визначеного Стандартом ВО, визначені ОК, що забезпечують ПРН, методи навчання даних ОК, форми та методи оцінювання. Аналіз методів навчання та оцінювання, результати зустрічі у фокус-групі із здобувачами, огляд матеріально-технічної бази та відвідування занять під час виїзної експертизи показав, що здобувачі можуть досягнути кінцевих РН за ОК. Створення матриці відповідностей ПРН та ОК обговорювалося на засіданнях РПГ, що забезпечило конструктивне узгодження всіх елементів ОПП. У ЗВО приділяють увагу інтегрованому навчанню, завдяки якому ПРН досягаються за допомогою спільного вивчення фундаментальних та клінічних дисциплін. Відповідність методів навчання й викладання результатам навчання за окремими ОК та результатам навчання за ОПП обґрунтовується у робочих програмах дисциплін (РП).

Загальний аналіз щодо Критерію 1:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 1.

При формуванні цілей ОПП та програмних результатів навчання враховані потреби всіх стейкхолдерів (здобувачів, роботодавців, академічної спільноти, представників громадських організацій), що є чітко задокументовано протоколами спільних зустрічей, результатами опитування. До робочої проєктної групи ОПП входять представники усіх зацікавлених сторін. Думка стейкхолдерів враховується також при перегляді ОПП. У ЗВО функціонує Експертна рада роботодавців, яка бере активну участь у перегляді ОПП. ЗВО активно вивчав досвід ОПП вітчизняних та закордонних ЗВО.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 1.

Суттєві недоліки відсутні. Рекомендоване подальше налагодження ширшого залучення випускників та їх об'єднань, зокрема Асоціації, до перегляду ОПП (у тому числі через соціальні мережі, інші засоби комунікації) для внесення пропозицій щодо її покращення.

Рівень відповідності Критерію 1.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 1.

ОПП має чітко сформульовані цілі, які відповідають місії та стратегії ЗВО, у тому числі й суспільній місії. До формування цілей та ПРН залучені усі зацікавлені сторони: здобувачі, роботодавці, академічна спільнота, громадські організації. Цілі та програмні результати навчання враховують тенденції розвитку спеціальності, ринку праці, регіональні особливості. ЗВО широко вивчав досвід вітчизняних та іноземних ОП та враховував їх досвід при формуванні місії, перегляді ОПП. Програмні результати навчання відповідають вимогам Стандарту ВО. Таким чином, вказані аргументи дали підставу вважати, що ОПП відповідає підкритеріям 1.1, 1.2, 1.3, 1.4. Суттєвих недоліків за даним критерієм не виявлено. Дані певні рекомендації за підкритерієм 1.2 щодо налагодження регулярного залучення випускників до перегляду ОПП.

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми:

1. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає вимогам законодавства щодо навчального навантаження для відповідного рівня вищої освіти та відповідного стандарту вищої освіти (за наявності).

Загальний обсяг ОПП складає 360 кредитів Європейської кредитно-трансферної накопичувальної системи, що відповідає вимогам законодавства, зокрема статті 5 Закону України «Про вищу освіту» та Стандарту ВО. Загальний обсяг обов'язкових компонентів – 270 кредитів. Вибіркові дисципліни складають 90 кредитів (25 %), серед яких 25 кредитів – вибіркові ОК циклу загальної підготовки та 65 кредитів - вибіркові ОК циклу професійної підготовки.

2. Зміст освітньої програми має чітку структуру; освітні компоненти, включені до освітньої програми, складають логічну взаємопов'язану систему та в сукупності дозволяють досягти заявлених цілей та програмних результатів навчання.

Структура ОПП є чіткою і складається з циклу дисциплін загальної підготовки (115 кредитів – 32 %), циклу дисциплін професійної підготовки (215 кредитів – 59,7 %) та циклу практичної підготовки – 30 кредитів (8,3 %). Освітні компоненти (ОК) складають логічну взаємопов'язану систему та в сукупності дають можливість досягнути заявлених цілей та ПРН. На перших 2-х курсах в основному вивчаються дисципліни загальної підготовки та фундаментальні дисципліни, які готують здобувачів до вивчення клінічних дисциплін та оволодіння практичними навичками під час виробничої практики. Професійні дисципліни викладаються також у певній відповідній послідовності – від пропедевтики до ґрунтового вивчення предмету. Інтегроване навчання по вертикалі та по горизонталі дозволяє підвищити інтерес до вивчення базових дисциплін та дає можливість здобувачам мати

цілісний підхід про норму та патологічні процеси в організмі людини при різних захворюваннях. Під час візиту до ЗВО експертна група мала можливість переконатись, що на заняттях з анатомії здобувачі знайомляться з виглядом органів і систем не лише в анатомічних класах, а й на рентгенівських знімках. Розподіл кредитів за роками навчання рівномірний і становить від 19,9 до 24 годин на тиждень. В додатку до відомостей про самооцінювання (таблиця 3) показано відповідність програмних результатів навчання та освітніх компонентів, методів навчання та оцінювання. Аналіз матриці відповідності дає підстави стверджувати, що усі ПРН забезпечуються за рахунок обов'язкових освітніх компонентів. Дизайн ОПП, який передбачає багаторазове засвоєння однієї компетентності при вивченні різних ОК сприяє їх кращому і якісному оволодінню.

3. Зміст освітньої програми відповідає предметній області визначеній для неї спеціальності (спеціальностям, якщо освітня програма є міждисциплінарною).

Аналіз змісту ОПП дозволив встановити його відповідність галузі знань «Охорона здоров'я», спеціальності 222 «Медицина». Освітні компоненти спрямовані на здобуття загальних та фахових компетентностей та досягнення ПРН. Цикл загальної підготовки дозволяє сформувати у здобувачів здатність до аналізу та синтезу, адаптації та дії у новій ситуації, оволодіння навичками пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різноманітних джерел, що відповідає ПРН 1-3, 21-22. Мовні дисципліни формують «здатність спілкування державною та іноземною мовами (ПРН 27)». Найбільшу частку (245 кредитів – 68%) складають ОК з циклу професійно-практичної підготовки. Науково-природничі та фундаментальні медичні освітні компоненти надають здобувачам можливість набуття базові знання з анатомії, гістології, фізіології, біохімії, мікробіології тощо, які є підґрунтям для подальшого засвоєння дисциплін професійного напрямку. Дисципліни професійного напрямку в повній мірі охоплюють усі основні галузі медицини: внутрішню медицину, хірургію, акушерство та гінекологію, педіатрію, неврологію, психіатрію, інфекційні хвороби, фтизіатрію тощо. Структура ОП передбачає послідовне засвоєння дисциплін – від фундаментальних до професійних, від дисциплін пропедевтичного рівня (ОК 23-24), на яких засвоюються навички обстеження пацієнтів до базових фахових (ОК 25-28) та вивчення спеціальних дисциплін (ОК 29-34). Виробнича практика (ОК 37-40) на різних етапах навчання дозволяє поліпшити оволодіння здобувачами практичними навичками.

4. Структура освітньої програми передбачає можливість для формування індивідуальної освітньої траєкторії, зокрема через індивідуальний вибір здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін у обсязі, передбаченому законодавством.

Можливість для формування індивідуальної освітньої траєкторії здійснюється найперше через вибір здобувачами певної кількості навчальних дисциплін, що регламентовано Положенням про організацію освітнього процесу в СумДУ (<https://bit.ly/3EoYsH1>) та наказами: «Про реалізацію права здобувачів вищої освіти на вибір навчальних дисциплін» (<https://bit.ly/3zpfuxeu>); «Про автоматизовану підтримку процесу реєстрації для вивчення вибіркового дисциплін». В структурі ОПП вибірково дисципліни складають 90 кредитів ЄКТС, що становить 25% та відповідає вимогам Закону України «Про вищу освіту». Каталоги вибіркового дисциплін оприлюднені на сайті (<https://bit.ly/3nC836X>). Як позитивну сторону слід зазначити, що перелік дисциплін загальної підготовки містить низку ОК інших ОПП, що розширює коло інтересів та компетентностей здобувачів. Під час зустрічей у фокус-групах з директором навчально-наукового медичного інституту проф. Андрієм Лободою та здобувачами, експертна група переконалась у дієвості системи вибору дисциплін. Здобувачі чітко знали систему і терміни вибору дисциплін із використанням інформаційного сервісу «Особистий кабінет», а також могли назвати ОК, які обрали. Проте, в каталозі вибіркового дисциплін немає посилань на робочі програми чи силабуси цих дисциплін, їх наявність давала б можливість здобувачам відразу знайомитись з цілями ОК та ПРН, які вони можуть досягнути при їх вивченні. Здобувачі під час зустрічі у фокус-групі також наголошували на необхідності таких активних посилань на робочі програми та/чи силабуси, де вони могли б швидко ознайомитись з ними. Окрім того, здобувачі мають можливість брати участь у дослідницькій роботі з доступом до наукових лабораторій (<https://bit.ly/3vuc4cwf>), в тому числі у наукових гуртках на кафедрах, певних видах індивідуальної роботи, зокрема творчої, за які отримують додаткові бали; неформальній освіті (науково-практичні конференції, вебінари, майстер-класи). Широкої можливості академічної мобільності здобувачів також забезпечують формування їх індивідуальної освітньої траєкторії. Здобувачі можуть самостійно обирати місце проходження практики на базах, з якими укладено договори.

5. Освітня програма та навчальний план передбачають практичну підготовку здобувачів вищої освіти, яка дозволяє здобути компетентності, необхідні для подальшої професійної діяльності.

ОПП включає 30 кредитів практики, яка належить до основних освітніх компонентів. Практична підготовка по догляду за хворими (2-й курс) та сестринська практика (3-й курс) введена в сітку занять протягом року, тоді як практика на 4-му та 5-му курсах (лікарська практика) проводиться влітку, спеціалізована лікарська практика – на 6-му курсі. Під час проходження практики здобувачі працюють в лікувальних закладах, які є клінічними базами кафедр, у спеціалізованих класах та лабораторіях, в університетській клініці. Навчання на клінічних базах ННМІ проводиться у відповідності до укладених договорів між СумДУ та 37 закладами охорони здоров'я, враховуючи приватні медичні заклади (<https://bit.ly/3DLEnuG>). Сестринська та лікарська практики передбачають проходження підготовки з різних напрямів медицини (хірургії, терапії, акушерства і гінекології, педіатрії), що дозволяє охопити набуття широкого кола компетентностей. Для набуття цих компетентностей використовують лікувальні заклади

різного профілю. Проходження практики регламентовано положеннями (<https://bit.ly/3BZx4OI>, <https://bit.ly/3Db7JCM>, <https://bit.ly/3eYftOa>, <https://bit.ly/3t2UstV>), силабусами ОК 37-40. Поєднання теорії з практикою відбувається вже з першого курсу, з вивчення фундаментальних дисциплін, на яких зазначається їх практичне використання в практиці лікаря. Навчання в симуляційному центрі дозволяє відпрацювати практичні навички, «довести їх до автоматизму з метою попередження можливих помилок в реальній клінічній практиці». В подальшому отримані знання та вміння відпрацьовуються як на практичних заняттях з дисциплін професійної підготовки так і під час практики (ОК 39.1, 39.2, 40). Бази практик, у тому числі університетська клініка, мають сучасне обладнання, використовують новітні технології в діагностиці та лікуванні, що дозволяє студентам набути необхідних компетентностей, які передбачені ОПП. ЕК під час візиту мала можливість переконавшись у наявності сучасного обладнання в Університетській клініці. Здобувачі мають можливість проходити практику і в інших країнах, відповідно до укладених договорів. Під час резервної зустрічі начальник навчального відділу практики та інтеграційних зв'язків із замовниками кадрів Альона Євдокимова розказала про систему проходження практики здобувачами, її контролю на різних рівнях та оцінювання. Враховуючи обмеження, пов'язані з COVID-19, проходження практики на клінічних базах було обмежено, що спонукало до пошуку нових шляхів вирішення проблеми (рішення ситуаційних задач, відпрацювання навичок на манекенах тощо). Про обмежений доступ до пацієнтів в останні 2 роки вказували і здобувачі при анкетуванні, а також при зустрічі у фокус-групі.

6. Освітня програма передбачає набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (soft skills), що відповідають заявленим цілям.

Набуття здобувачами соціальних навичок відбувається через низку обов'язкових ОК (1, 2, 3, 6, 13, 15, 18, 35) та вибіркового освітніх компонентів (медична психологія та професійне спілкування, соціальна психологія, культура Європи, етнографія, інтелектуальна власність у сфері охорони здоров'я тощо), які формують навички комунікації, лідерства, роботи в команді, здатність логічно і системно мислити, брати на себе відповідальність та інші соціальні навички. Окрім того, набуття здобувачами soft skills сприяють і методи навчання, зокрема кейс методи, презентації доповідей, рольові ігри, участь у дебатах, мозкових штурмах, тренінгах. При зустрічах у фокус-групах студенти та викладачі вказували на використання інтерактивних методів навчання, заохочення проявів креативності при виконанні індивідуальних завдань, зокрема на кафедрі морфології при конкурсі малюнків на анатомічну тему, що було продемонстровано при відвідуванні кафедри. Проте, здобувачі під час зустрічі у фокус-групі мали труднощі щодо відповідей на питання щодо критичного мислення. Освоєння комунікативних навичок відбувається і на всіх клінічних дисциплінах. Велике значення у ЗВО надається вивченню принципів академічної доброчесності та її дотриманню; формуванню дослідницьких навичок та інших компетентностей, необхідних для оволодіння методологією наукової діяльності (ОК 2, 13, 35). Закордонними лекторами була проведена ціла низка наукових семінарів та вебінарів, на яких піднімалися питання медичної етики, академічної доброчесності, розвитку дослідницької кар'єри та письма, медичної освіти (<https://bit.ly/3w3bV5X>). Виховна робота у ЗВО базується на Кодексі корпоративної культури СумДУ (<https://bit.ly/3qZpboT>) та відповідає меті ОПП. На зустрічі у фокус-групі з випускниками було зазначено, що участь у наукових гуртках, конференціях були важливими у розвитку їх соціальних навичок, що було корисними у подальшому професійному житті.

7. Зміст освітньої програми урахує вимоги відповідного професійного стандарту (за наявності).

Професійний стандарт відсутній.

8. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) реалістично відбиває фактичне навантаження здобувачів, є відповідним для досягнення цілей та програмних результатів навчання.

Організація навчального процесу у ЗВО регулюється Положенням про організацію освітнього процесу (<https://bit.ly/3EoYsHl>). Аналіз ОПП загалом показав, що її обсяг та обсяг окремих ОК реально відображає фактичне навантаження ЗВО. Обсяг одного кредиту ЄКТС становить 30 годин, в рамках яких розподіляється навантаження ЗВО протягом періоду навчання на аудиторні години (лекції, практичні заняття, семінари) та самостійну роботу, що відповідає Закону України "Про вищу освіту". Відповідно до представленого Навчального плану ОПП «Медицина», загальна кількість аудиторних годин складає 5028 годин (46,6%), серед яких 5,3% становлять лекційні години, решта 41,3% -практичні та семінарські заняття; 5772 години (53,4%) складає самостійна робота студентів (СРС). Для ефективного засвоєння матеріалу, винесеного на самостійне опрацювання, розроблені відкриті електронні навчальні ресурси <https://elearning.sumdu.edu.ua/>, електронний інституційний репозитарій університету <https://essuir.sumdu.edu.ua/> та консультації викладачів (<https://bit.ly/3IDTkSR>). Аналіз опитування здобувачів у 2020 році (<https://bit.ly/3B2W3zZ>) показав, що для 76,2 % респондентів інколи не вистачало часу для виконання завдань СРС. Як результат, було оптимізовано обсяг СРС для ОК 25, 27, 28. У відомостях про самооцінювання зазначено, що у ЗВО створено велику кількість зон для самопідготовки з безоплатним доступом до wi-fi, коворкінг центри з доступом до сучасних баз даних, де здобувачі можуть виконувати завдання СРС. Під час візиту ЕГ переконалась, що в бібліотеці є достатньо місця для підготовки студентів, є доступ до інтернету на території корпусів університету, проте студенти під час зустрічей продемонстрували низьку обізнаність щодо можливостей доступу до

сучасних баз даних. Під час зустрічей у фокус-групах із директором ННМІ, викладацьким складом та здобувачами було з'ясовано, що на сьогоднішній навантаження здобувачів є збалансованим і дозволяє досягти ПРН.

9. У разі здійснення підготовки здобувачів вищої освіти за дуальною формою освіти структура освітньої програми та навчальний план узгоджені із завданнями та особливостями цієї форми здобуття освіти.

Підготовка ЗВО за дуальною формою освіти на ОПП «Медицина» в СумДУ не здійснюється.

Загальний аналіз щодо Критерію 2:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 2.

Як позитивну практику слід відмітити мультидисциплінарний підхід при вивченні вибіркового дисциплін. Зокрема, перелік дисциплін загальної підготовки містить низку ОК інших ОПП, що розширює коло інтересів та компетентностей здобувачів. Наявність власної університетської клініки дає можливість здобувачам набути необхідних компетентностей.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 2.

Слабкою стороною за даним критерієм є недостатній доступ здобувачів до пацієнтів та відпрацювання практичних навичок біля ліжка хворого, що пов'язано з обмеженнями у зв'язку з COVID-19. Враховуючи ситуацію, що виникла у зв'язку з пандемією, рекомендовано: - розвивати можливості симуляційного центру, зокрема щодо максимального відпрацювання практичних навичок на манекенах, відпрацювання сценаріїв надання екстреної та невідкладної допомоги; - збільшити кількість сценаріїв в лабораторії віртуальної реальності, - розробляти методики з використанням стандартизованого пацієнта, - використовувати ресурси власної університетської клініки. Враховуючи недостатню обізнаність здобувачів щодо питань критичного мислення, рекомендовано розробити вибіркочну дисципліну з критичного мислення, чи ввести години з даної тематики у певні ОК. Рекомендовано надати активні посилання на робочі програми та/чи силабуси до каталогу вибіркового дисциплін на сайті ЗВО.

Рівень відповідності Критерію 2.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 2.

Встановлені факти та докази дають можливість зробити висновок про загальну відповідність критерію встановленим вимогам. Загалом встановлено повну відповідність ОПП за підкритеріями 2.1, 2.2, 2.3, 2.4, 2.8, 2.9, оскільки загальний обсяг ОПП та окремих ОК відповідає вимогам законодавства щодо навчального навантаження для ЗВО другого освітньо-професійного рівня; освітні компоненти ОПП складають взаємопов'язану систему, що дає можливість здобувачам досягти цілей та ПРН; зміст ОП відповідає спеціальності «Медицина»; структура ОПП передбачає можливість формування індивідуальної освітньої траєкторії, обсяг вибіркового дисциплін відповідає нормативним документам (25%); обсяг ОПП є відповідним для досягнення цілей та ПРН. Практична підготовка в лікувальних закладах дозволяє сформувати компетентності, необхідні для подальшої професійної діяльності. Освітня програма дозволяє також забезпечити набуття здобувачами соціальних навичок. Вказані слабкі сторони є віддзеркаленням загальної ситуації в світі, пов'язаної з COVID-19. Експертна група надала рекомендації для зменшення ризиків впливу ситуації на навчання у ЗВО та оволодіння здобувачами практичними навичками. Адміністрація закладу їх усвідомлює та має реалістичний план їх вирішення.

Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання:

1. Правила прийому на навчання за освітньою програмою є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень та оприлюднені на офіційному веб-сайті закладу вищої освіти.

Правила прийому на навчання за ОПП «Медицина» є чіткими, зрозумілими для потенційних вступників та щорічно затверджуються Вченою радою ЗВО. Вони є прозорими та оприлюднені на офіційному сайті СумДУ

(<https://bit.ly/3Ec17Eu>). Правила не містять дискримінаційних положень.

2. Правила прийому на навчання за освітньою програмою враховують особливості самої освітньої програми.

Особливості ОПП враховані у Правилах прийому на навчання. Вступ на ОПП «Медицина» абітурієнтів - громадян України здійснюється на основі повної загальної середньої освіти за відкритою конкурсною пропозицією за результатами ЗНО (<https://bit.ly/3Ggwbok>). Відповідно до Правил та умов прийому, вступники подають сертифікати ЗНО з української мови (ваговий коефіцієнт- 0,2), математики або хімії (коефіцієнт - 0,2), біології або фізики (коефіцієнт - 0,5), з урахуванням вимог щодо мінімальної кількості балів з 2-го та 3-го предмету не менше 150 балів та 100 балів з української мови (<http://vstup.sumdu.edu.ua/images/bakalavratura/pzso2022.pdf>). Допуск до участі в конкурсному відборі приймається на основі рішення приймальної комісії після розгляду документів протягом трьох робочих днів з дати реєстрації заяви в ЄДЕБО, але не пізніше наступного дня після завершення прийому документів. Правилами прийому передбачений вступ на 2-ий курс осіб, які здобули освітньо-кваліфікаційний рівень молодшого спеціаліста, освітньо-професійний ступінь фахового молодшого бакалавра. Замість фахового вступного випробування вступники подають результати інтегрованого іспиту КРОК-М. Після прийому на 2-ий курс їм може бути перераховано до 60 кредитів ЄКТС, здобутих на попередньому рівні освіти. Правила прийому регулярно оновлюються. За звітний період відбулася зміна вагових коефіцієнтів конкурсних предметів і було встановлено мінімальний конкурсний бал з 2-го та 3-го предметів не нижче ніж 150 (цьому правилу не підлягають абітурієнти з загальним з конкурсним балом вищим 175 балів); змінювались 2-ий та 3-тій конкурсні предмети та їх вагові коефіцієнти. Правила прийому для іноземних громадян визначені у Розділі 7 Правил прийому (<https://vstup.sumdu.edu.ua/images/inozem/inozem2022.pdf>). При зарахуванні на 1-й курс іноземні абітурієнти повинні скласти комплексний вступний іспит з мови навчання (української, англійської) та іспит з біології. Позитивні оцінки зі вступних випробувань (більше 100 балів із 200) є підставою для вступу. Під час зустрічі у фокус-групі відповідальний секретар приймальної комісії Ігор Рой підтвердив діючу процедуру прийому українських та іноземних громадян. Існуючі правила прийому дозволяють сформувати контингент здобувачів, які є мотивовані та спроможні до навчання за обраним фахом.

3. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності, що відповідають Конвенції про визнання кваліфікацій з вищої освіти в Європейському регіоні (Лісабон, 1997 р.), є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

У ЗВО розроблені «Положення про академічну мобільність здобувачів ВО» (<https://bit.ly/3B5TjCc>) та «Положення про організацію освітнього процесу в СумДУ» (<https://bit.ly/3EoYsHl>), які регулюють правила визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, у тому числі під час академічної мобільності. Правила є чіткими, детальними та зрозумілими. Вони містять низку додатків (15) із шаблонами договорів, наказів, програм тощо, що уніфікує процеси визнання результатів навчання та робить їх зрозумілими на різних рівнях – від адміністрації до здобувача. «Положення про переведення, поновлення, відрядження та поновлення здобувачів у СумДУ» (<https://bit.ly/3B5FT91>) регламентує переведення, поновлення здобувачів з інших ЗВО, внутрішнє переведення між програмами, спеціальностями, факультетами і визнання результатів навчання. У відомостях про самооцінювання вказано, що у 2019 році було переведено здобувача Анастасію Матвієнко з Української медичної стоматологічної академії, а у 2020 році - здобувача Назарія Мельника з Буковинського державного медичного університету. На запит ЄГ ЗВО були надані підтвердуючі документи (накази, додатки до протоколів приймальної комісії №63 від 2.09.2019 р. та № 6 від 10.02.2020 р.) щодо поновлення на навчання вказаних здобувачів у СумДУ та визначення академічної різниці. Під час фокус-групи з керівниками структурних підрозділів заступник проректора з міжнародної діяльності Костянтин Кириченко вказав, що за минулий рік 53 студентів ОПП «Медицина» брали участь в академічній мобільності та 13 здобувачів – у віртуальній академічній мобільності. Здобувачі під час зустрічі підтвердили широкі можливості участі у програмах академічної мобільності, окремі здобувачі підтвердили свою участь та знали механізми перезарахування результатів навчання. Проте, іноземні студенти при зустрічі у фокус-групі вказали, що вони мало ознайомлені з програмами академічної мобільності і висловили бажання бути залученими до програм мобільності. Здобувачі також не надали приклади національної академічної мобільності. На запит ЄГ були надані підтвердні документи участі здобувачів у програмі віртуальної академічної мобільності у 2021 році з патофізіології (скан-копії програми, кількість перезарахованих кредитів); копії заяви та транскрипту здобувача Ліни Бумейстер про перезарахування кредитів з внутрішньої медицини, які вона отримала під час мобільності в Університеті Фоджа у 2019 році; наказ про перезарахування кредитів лікарської практики здобувачу Ірині Любчак, отриманих в Університеті Вільнюса; програми академічної мобільності студентів із медичного університету м.Плевен (Болгарія) на базі ННМІ СумДУ (див. відповіді ЗВО № 3,4).

4. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, які є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, регламентовані «Положенням про перезарахування результатів навчання здобувачів ВО СумДУ, отриманих у неформальній освіті» (<https://bit.ly/3tii7GX>). Правила є чіткими та зрозумілими. Визнання знань, умінь, компетентностей, набутих у неформальній освіті, проводиться на підставі відповідного документу (сертифікату, диплому тощо), рішення атестаційної комісії у складі не менше 3 осіб з числа членів проектної групи, включаючи гаранта ОПП, яка створюється керівником групи забезпечення. Комісія визначає обсяги перезарахування у кредитах ЄКТС і підсумкову оцінку. Рішення зарахування затверджується директором ННМІ. «Положення про організацію освітньої діяльності у СумДУ» (<https://bit.ly/3JMrXXm>), п. 9.4 передбачає, що «перезарахування результатів навчання, отриманих у неформальній освіті здійснюється на добровільній основі шляхом подання освітньої декларації та документів, що підтверджують участь здобувача у заході неформальної освіти (свідоцтва, сертифікати, дипломи, тощо) до деканату інституту». У відомостях про самооцінювання ЗВО наводить приклади участі здобувача 5-го курсу Ірини Симоненко, яка брала участь у фахових школах "Абдомінальний біль у амбулаторній практиці" та "Нові факти про сечокам'яну хворобу і підходи до її лікування". На запит ЕГ ЗВО були надані скан-копії підтвердних документів визнання результатів участі у фахових школах вказаного здобувача, а саме копії сертифікатів участі, освітньої декларації зарахування кредитів, яка містить заяву здобувача, склад комісії, перезарахування кредитів з внутрішньої медицини.

Загальний аналіз щодо Критерію 3:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 3.

У ЗВО розроблені механізми визнання результатів навчання, отриманих під час академічної мобільності та у неформальній освіті, а також приклади їх застосування. Наявна позитивна практика віртуальної академічної мобільності з теоретичних дисциплін.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 3.

Рекомендовано використовувати можливості національної академічної мобільності, у тому числі для іноземних студентів. Надавати інформацію іноземним студентам щодо можливостей мобільності через різні засоби комунікації (корпоративну пошту, соціальні мережі спільнот тощо). Поширювати практику визнання результатів навчання, отриманих під час неформальної освіти серед вітчизняних та іноземних студентів.

Рівень відповідності Критерію 3.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 3.

Загалом ЕК визначено повну відповідність ОПП за підкритеріями 3.1, 3.2, 3.3 та 3.4, оскільки правила прийому на навчання за ОПП є чіткими та зрозумілими, вони оприлюднені на веб-сайті ЗВО та доступні для всіх бажаючих, правила не містять дискримінаційних положень; правила прийому на навчання за ОПП «Медицина» враховують особливості ОПП; ЗВО визначено чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих в інших ЗВО, зокрема під час академічної мобільності, та у неформальній освіті. Надані рекомендації направлені на покращення ОПП, розширення можливостей студентів, у тому числі іноземних, для участі у національних та закордонних програмах академічної мобільності та визнання результатів навчання, отриманих під час мобільності та у неформальній освіті.

Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою:

1. Форми та методи навчання і викладання сприяють досягненню заявлених у освітній програмі цілей та програмних результатів навчання, відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи.

ЕГ встановлено, що ОПП містить вимоги до результатів навчання, видів навчальної діяльності та оцінювання. Форми та методи навчання і викладання висвітлені в Положенні (<https://bit.ly/3EoYsHl>). Досягнення кінцевих РН за ОК обґрунтовується у РП та відображено у силабусах, додатку 1 "Узгодження результатів навчання...", в матриці відповідностей ПРН та ОК. Методи часто носять інтерактивний характер, наприклад, лекції з використанням мультимедійної техніки, онлайн лекції в період карантину, що було засвідчено при огляді потужностей матеріально-технічної бази (лекційних залів, лабораторії віртуальної реальності) та під час зустрічей з НПП, здобувачами.

Застосування CBL (ОК 5, 10-12, 14, 16-34, 36-40), TBL (ОК 5, 7, 10-12, 19, 20, 22, 24 - 34, 38), RBL (ОК 2, 5, 7, 10-12, 19 - 29, 31 - 34) сприяє розвитку клінічного мислення у здобувачів та адаптації до майбутніх професійних задач лікарської професії. Завдяки можливостям та роботі лабораторії віртуальної реальності, розроблений навчальний посібник з елементами доповненої реальності "Diabetes Mellitus Management..." (ОК 25.3), практичне використання та користь якого підтвердили здобувачі та НПП. При вивченні ОК 32.1 можливе використання мобільного додатку «Додаток для Android з метою визначення фіброзу печінки» (див. відповідь ЗВО №6, <https://bit.ly/3wxBdsa>). Результати опитування здобувачів за ОПП (2021 р.) засвідчили високий рівень задоволеності студентів (93 % позитивних оцінок) методами викладання (<https://bit.ly/3qWW85u>). Під час зустрічей №6 (студ. самовряд.), №7 (НПП), №8 (здобувачами) встановлено, що існує постійний діалог між усіма суб'єктами освітнього процесу: здобувачі-НПП, здобувачі-адміністрація (див. відповідь ЗВО №13). Студенти мають можливість впливати на освітні процеси за рахунок регулярних опитувань, зустрічей з директором ННМІ. Серед недоліків, які відмічають студенти, є недостатні можливості відпрацювання практичних навичок, недоступність до пацієнта. НПП та адміністрація пояснює це карантинними обмеженнями та шукає шляхи вирішення питання (симуляційні класи, університетська клініка, можливості віртуальної доповненої реальності). Принципи академічної свободи висвітлюються в Положенні про організацію освітнього процесу (<https://bit.ly/3EoYsHl>) і підтримуються як НПП (вибір методів викладання), так і студентами (вибір тем індивідуальних завдань, напрямів наукових досліджень, академічної мобільності, вибір бази для проходження виробничої практики, вибір ВК). Таким чином, форми та методи навчання і викладання сприяють досягненню заявлених в ОПП цілей та програмних результатів навчання, відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи. Слід відзначити інноваційні підходи при впровадженні в освітній процес нових форм та методів навчання (віртуальних, дистанційних), що сприяло підтримці освітнього процесу в умовах пандемії COVID-19, та потребує подальшого розвитку та пошуку способів задоволення потреб здобувачів у здобутті практичних (клінічних) навичок.

2. Усім учасникам освітнього процесу своєчасно надається доступна і зрозуміла інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання у межах окремих освітніх компонентів (у формі силабуса або в інший подібний спосіб).

ЕГ встановила, що студенти ОПП у межах окремих ОК вчасно інформуються щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання, шляхом їх ознайомлення із ОПП [<https://bit.ly/3f5uUUw>], з силабусами, які знаходяться у вільному доступі на сайті СумДУ та випускової кафедри ННМІ. Кожен НПП під час першого заняття із окремої навчальної дисципліни ознайомлює здобувачів з її силабусом. Функціонування ряду корисних електронних ресурсів забезпечує доступ здобувачів до необхідної інформації: інституційний репозитарій (<https://bit.ly/3HN5d7K>), електронна бібліотека (<https://bit.ly/3t7vV6R>), системи OCW (<https://ocw.sumdu.edu.ua/>) та MIX (<https://mix.sumdu.edu.ua/>). Інформування здобувачів здійснюється також через електронну систему особистих кабінетів [див. відповідь ЗВО №8]. Результати опитування здобувачів ОПП, проведеного під час виїзної експертизи експертами IAAR засвідчили, що 84% здобувачів «повністю погоджуються» або «погоджуються», що програма навчальної дисципліни була чітко та зрозуміло презентована. Під час зустрічей №7 (НПП), №8 (здобувачами) підтверджено, що здобувачі отримують всю інформацію щодо ОПП від НПП на заняттях, шляхом ознайомлення з інформацією на сайті СумДУ, в особистих електронних кабінетах, через платформи (Telegram, Facebook та ін.). Під час зустрічей здобувачі та НПП відмічали, що студенти отримують результати оцінювання їх навчальних робіт, інформацію щодо результатів опитування, пропозиції щодо грантових програм, можливостей академічної мобільності тощо. В цілому, в СумДУ усім учасникам освітнього процесу своєчасно надається доступна і зрозуміла інформація про освітній процес.

3. Заклад вищої освіти забезпечує поєднання навчання і досліджень під час реалізації освітньої програми відповідно до рівня вищої освіти, спеціальності та цілей освітньої програми.

ЕГ встановила, що ЗВО приділяє достатню увагу поєднанню навчання і досліджень, що відповідає принципам, описаним в Цільовій комплексній програмі (<https://bit.ly/3aRf6mw>). Розроблені нормативні документи щодо організації наукової роботи студентів, наукове товариство студентів, про стимулювання студентів, про гранти наукового товариства студентів тощо (<https://bit.ly/3vQYQvr>, <https://bit.ly/3GeqZ45>). Навчання і дослідження поєднуються завдяки: залученню студентів до виконання НДР з оплатою праці; залученню студентів до міжнародного наукового співробітництва через їх участь у програмах академічного обміну, літніх школах, стажуванні у закордонних ЗВО і наукових установах. Приклади залучення були підтверджені під час зустрічей зі здобувачами, начальником відділу міжнародних зв'язків, надані документи про мобільність, перелік із 44 закладів партнерів з медичного напрямку (<https://bit.ly/3mwPstB>, див. відповідь ЗВО №3, №7). Для студентів створені можливості участі в грантових проектах (<https://bit.ly/3EobeWT>, <https://bit.ly/3nnk2Wo>); Науково-технічних розробках (<https://bit.ly/3m2gQiZ>); Конкурсах на отримання фінансування (<https://bit.ly/3pvjgss>); Start-up (<https://bit.ly/3nprkBP5>) та 3D-інноваційних проектах (<https://bit.ly/3EbYvqa>), працювати в Центрі колективного користування науковим обладнанням (<https://bit.ly/2Zq3TXH>). При огляді матеріально-технічної бази ЗВО було продемонстровано наукові лабораторії, Центри колективного користування науковим обладнанням, зарезервувати час та отримати вільний доступ до яких учасники освітнього процесу можуть через сайт ЗВО. Здобувачі можуть продовжити навчання на третьому освітньо-науковому рівні (<https://bit.ly/2ZeQ82q>), особистими прикладами чого стали учасники зустрічі № 10 - випускники ОПП, які наразі є аспірантами. Слід відмітити використання викладачами ЗВО креативних підходів при залученні студентів до навчання та наукових досліджень, розвитку інтересу до предмету – проведення арт-конкурсів морфологічного спрямування (підтверджено під час зустрічей з НПП, огляді мат.-технічної бази). Перелік дисциплін ОПП включає ОК 2, 13, 35, які спрямовані на розуміння засад

наукової діяльності та академічного письма. Студенти залучені до наукових семінарів на кафедрах (<https://bit.ly/3jTJ5yS>), на яких обговорюються результати наукових здобутків та стажувань. Результатами успішної студентської наукової діяльності є публікації, перемоги у конкурсах, участь у конференціях тощо (<https://bit.ly/3GfgKwv>, <https://bit.ly/3B8Qxfs>). Під час зустрічей з НПП, здобувачами згадувалась щорічна Міжнародна наукова конференція студентів, аспірантів та молодих вчених «BIOMEDICAL PERSPECTIVES» (<https://bit.ly/3Bbu7s>). В цілому, в СумДУ на високому рівні забезпечено поєднання навчання і досліджень в рамках ОПП «Медицина». Слід відмітити різні механізми по залученню здобувачів до наукових досліджень, доступність лабораторій, механізми підтримки та стимуляції до участі, виражену міжнародну складову цих процесів.

4. Педагогічні, науково-педагогічні, наукові працівники (далі – викладачі) оновлюють зміст освіти на основі наукових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі.

ЕГ встановила, що згідно з методичними інструкціями ЗВО (<http://surl.li/ffog>), РП навчальних дисциплін щорічно оновлюються з урахуванням результатів моніторингу та періодичного перегляду освітніх програм і, зокрема, отриманих від здобувачів освіти та інших стейкхолдерів побажань та зауважень. Результати опитування здобувачів ОПП, проведеного під час виїзної експертизи експертами IAAR засвідчили, що 79% здобувачів «повністю погоджуються» або «погоджуються», що матеріали дисциплін релевантні та містять останні наукові та практичні розробки. Під час зустрічей НПП відмічали, що мають можливість оновлювати зміст РП завдяки участі в мобільності та стажуваннях, під час проведення відкритих лекцій, вебінарів з залученням лекторів із закордонних університетів (у 2021 році було проведено 16 вебінарів та семінарів в гібридному форматі (<https://bit.ly/3w3bB5X>)). Слід відзначити впровадження в освітній процес результатів власних наукових розробок, в тому числі за участю здобувачів, - включення матеріалів патентів для ознайомлення у додатковій літературі силабусів навчальних дисциплін (наприклад, у дисциплінах кафедр внутрішньої медицини, патоморфології та ін.). Прикладами використання інноваційних методів навчання є мобільні додатки: «Додаток для Android з метою визначення фіброзу печінки» (<https://bit.ly/3wxBdsa>), «Testmoz test generator» (<https://bit.ly/3kmYkAy>), навчальний посібник з елементами доповненої реальності “Diabetes Mellitus Management...”, який було продемонстровано Директором центру технологій електронного навчання Юрієм Зубанем. Здобувачі під час зустрічей підтвердили переваги використання таких інноваційних засобів під час навчання для кращої демонстрації та запам'ятовування інформації. Для стимуляції НПП в питаннях оновлення РП слід зазначити загальноуніверситетські заходи «Інновації ІКТ для сучасної освіти ICT4EDU», «Педагогічні інновації СумДУ» (<https://bit.ly/3Ec35Vo>, <https://bit.ly/3Bmk6Kz>, <https://bit.ly/3pz4NEu>). Під час зустрічей з НПП, здобувачами підтверджено, що викладачі враховують при оновленні РП висловлені здобувачами побажання під час навчання, а також результати їх анонімного опитування (наприкінці вивчення кожної дисципліни). НПП зазначали, що для оновлення ОК використовують результати їх власних наукових досліджень, отримані знання під час підвищення кваліфікації, стажування тощо. Таким чином, в СумДУ на високому науково-методичному рівні відбувається оновлення змісту освіти на основі наукових досягнень і сучасних практик у галузі охорони здоров'я, власних наукових досліджень, міжнародного досвіду викладачів, враховуються побажання здобувачів.

5. Навчання, викладання та наукові дослідження пов'язані з інтернаціоналізацією діяльності закладу вищої освіти.

ЕГ встановила, що при реалізації ОПП «Медицина» враховуються загальноуніверситетські підходи до інтернаціоналізації, регламентовані «Стратегією інтернаціоналізації СумДУ» [<http://surl.li/ffde>]. Це має відображення в прикладах залучення НПП та здобувачів до міжнародних проєктів, мобільності, публікаціях у високоцитованих виданнях (<https://bit.ly/34jYxzm>, <https://bit.ly/339Pvej>). Зі слів заступника проректора з міжнародної діяльності К. Кириченка, у 2021 році було реалізовано 53 приклади мобільності, 13 віртуальної для учасників освітнього процесу медичного спрямування, що становить близько 1,5% від загальної кількості студентів. Здобувачі, представники студентського управління під час зустрічей підтвердили особисту участь у мобільності, ЗВО надав документи про мобільність, перелік із 44 закладів партнерів з медичного напрямку (<https://bit.ly/3mwPstB>, див. відповідь ЗВО №3, №7). Слід відзначити, що під час зустрічі зі здобувачами іноземні студенти озвучували побажання бути більше залученими до міжнародної мобільності. К. Кириченко зазначив, що дійсно іноземні здобувачі мають менші можливості залучення до міжнародної мобільності, що продиктовано умовами конкурсів, розрахованих на українських громадян, візовими питаннями, однак ЗВО звертає на це увагу та шукає можливості для іноземних здобувачів (міжнародні конференції, конкурси тощо). Прикладами залучення НПП до мобільності в рамках ERASMUS+ (KA1) є Погорелов М.В., Линдін М.С., Сікора В.В. Прикладами участі у проєктах є: Horizon 2020 (Погорелов М.В., Янко І, Савченко А.), Tempus (<https://bit.ly/3zuEbih>) із запровадженням інтерактивних форм навчання - технології віртуального пацієнта та PBL, ERASMUS+(Jean Monnet) (студенти А. Ніко, К. Аадорін, Дудко Ю.С., Рошупкін А.А. і інші). Під час огляду ЕГ кафедр та наукових лабораторій НПП підтвердили участь у розробці та реалізації міжнародних проєктів (Horizon 2020, модуль Jean Monnet). Таким чином, в СумДУ навчання, викладання та наукові дослідження в рамках ОПП «Медицина» тісно та ефективно пов'язані з інтернаціоналізацією діяльності ЗВО. Слід відмітити ефективний менеджмент СумДУ щодо інтернаціоналізації діяльності в рамках реалізації програм мобільності, наукових проєктів з біомедичних досліджень, до яких активно залучені НПП та здобувачі. Однак звертає на себе увагу необхідність ширшого залучення іноземних студентів до процесів інтернаціоналізації.

Загальний аналіз щодо Критерію 4:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 4.

1. В ЗВО використовуються інноваційні підходи при впровадженні в освітній процес нових форм та методів навчання (віртуальних, дистанційних). 2. В СумДУ на високому рівні забезпечено поєднання навчання і досліджень в рамках ОПП «Медицина». Розроблені різні механізми щодо залучення здобувачів до наукових досліджень, щодо підтримки та стимуляції їх до участі, є доступність лабораторій, виражена міжнародна складова цих процесів. 3. В СумДУ навчання, викладання та наукові дослідження в рамках ОПП «Медицина» тісно та ефективно пов'язані з інтернаціоналізацією діяльності ЗВО. Слід відмітити ефективний менеджмент СумДУ щодо інтернаціоналізації діяльності в рамках реалізації програм мобільності, наукових проєктів з біомедичних досліджень, до яких активно залучені НПП та здобувачі (за винятком іноземних).

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 4.

1. Потребують пошуку способів задоволення потреби здобувачів у здобутті практичних (клінічних) навичок (розширення мережі та активніше використання симуляційних класів, використання ресурсів університетської клініки для здобуття практичних навичок, розширювати можливості віртуальної лабораторії за рахунок створення нових посібників з доповненою реальністю та нових додатків, збільшення кількості інтерактивних занять), що є актуальним в контексті карантинних обмежень. 2. Питання участі іноземних студентів у процесах інтернаціоналізації потребує подальшого вирішення та їх ширшого залучення (пошук міжнародних програм, спрямованих, в тому числі, на іноземних здобувачів, активніше інформування іноземних студентів щодо можливостей участі в міжнародних конференціях, проєктах, мобільності).

Рівень відповідності Критерію 4.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 4.

ЕГ прийшла до висновку, що для ОПП «Медицина» характерні позитивні ознаки та узгодженість за підкритеріями 4.1, 4.2, 4.3, 4.4, 4.5. Виявлені деякі несуттєві недоліки (підкритерії 4.1, 4.5). Найвні сильні сторони (інноваційні підходи при впровадженні в освітній процес нових форм та методів навчання, розроблені різні механізми поєднання навчання і досліджень в рамках ОПП - з залучення здобувачів до наукових досліджень, з підтримки та стимуляції їх до участі, є доступність лабораторій, виражена міжнародна складова цих процесів, ефективний менеджмент СумДУ щодо інтернаціоналізації діяльності в рамках реалізації програм мобільності, наукових проєктів з біомедичних досліджень, до яких активно залучені НПП та здобувачі) та деякі недоліки (потреби здобувачів у здобутті практичних (клінічних) навичок задоволені не в повній мірі, участь іноземних студентів у процесах інтернаціоналізації потребує подальшого вирішення та їх ширшого залучення до мобільності та міжнародних проєктів), які можуть бути усунені з урахуванням наданих рекомендацій. Встановлені факти і надані докази свідчать про загальну відповідність ОПП рівню В за 4-им критерієм.

Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність:

1. Форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів вищої освіти є чіткими, зрозумілими, дозволяють встановити досягнення здобувачем вищої освіти результатів навчання для окремого освітнього компоненту та/або освітньої програми в цілому, а також оприлюднюються заздалегідь.

У СумДУ розроблені та оприлюднені положення (Положення про організацію освітнього процесу в СумДУ (<https://bit.ly/3EoYsHl>); Положення про оцінювання навчальної діяльності здобувачів ВО ННМІ СумДУ галузі знань 22 «Охорона здоров'я» (<https://bit.ly/3oOb4t7>), які чітко та зрозуміло регламентують проведення контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів вищої освіти. Здобувачі можуть ознайомитися з ними на сайті університету, веб-сторінках кафедр, шляхом перегляду їх через особисті електронні кабінети, (відзначаємо, що через особисті електронні кабінети здобувачі мають змогу ознайомитися і з власними результатами), а також інформація поширюється безпосередньо на заняттях, що відзначили здобувачі під час інтерв'ю. Під час візиту ЕГ було продемонстровано приклади використання для контрольних оцінювань власних розробок з використанням технологій віртуальної реальності, застосування інноваційних тестових завдань (наприклад, наповнених ілюстративними матеріалами тестових завдань з морфології з різною кількістю дистракторів та правильних відповідей).

2. Форми атестації здобувачів вищої освіти відповідають вимогам стандарту вищої освіти (за наявності).

Формою атестації здобувачів, що проходять підготовку в межах ОПП «Медицина» в СумДУ є Єдиний державний кваліфікаційний іспит (ЄДКІ), який складається з двох етапів та регламентується Постановою КМУ №334 від 28 березня 2018 р. «Про затвердження Порядку здійснення єдиного державного кваліфікаційного іспиту для здобувачів ступеня вищої освіти магістр за спеціальностями галузі знань «22 Охорона здоров'я». Така форма атестації відповідає Стандарту вищої освіти другого (магістерського) рівня, галузі знань 22 «Охорона здоров'я», спеціальності 222 «Медицина», затвердженого та введеного в дію наказом Міністерства освіти і науки України від 08.11.2021 р. № 1197 (п. VII - Форми атестації здобувачів вищої освіти - «Атестація здійснюється у формі єдиного державного кваліфікаційного іспиту») <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2021/11/09/222-Medytsyna.mahistr.09.11.pdf>

3. Визначено чіткі і зрозумілі правила проведення контрольних заходів, що є доступними для усіх учасників освітнього процесу, забезпечують об'єктивність екзаменаторів, зокрема включають процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, визначають порядок оскарження результатів контрольних заходів і їх повторного проходження, та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

У СумДУ розроблені положення (Положення про організацію ОП в СумДУ (<https://bit.ly/3EoYsHl>); Положення про оцінювання навчальної діяльності здобувачів ННМІ СумДУ галузі знань 22 «Охорона здоров'я» (<https://bit.ly/30Ob4t7>), Положення про організацію і порядок проведення ОСКІ у ННМІ СумДУ (<https://bit.ly/2Zk59vq>), Положення про порядок створення та організацію роботи екзаменаційних комісій СумДУ з атестації здобувачів ВО" (<https://bit.ly/3noegTU>), які регламентують правила проведення контрольних заходів. Усі матеріали знаходяться у відкритому доступі. Щодо конфліктів інтересів, оскарження результатів контрольних заходів, повторного проходження контрольних заходів - їх регламентують Положення про оцінювання навчальної діяльності здобувачів ВО ННМІ СумДУ галузі знань 22 «Охорона здоров'я» (<https://bit.ly/30Ob4t7>), Положення про організацію ОП (<https://bit.ly/3EoYsHl>), «Положення про організацію і порядок проведення ОСКІ у ННМІ СумДУ» (<https://bit.ly/2Zk59vq>). У межах ОП випадків незгоди студентів із оцінкою за ОСКІ не було. У ВСО наведені приклади перекладання іспитів у зв'язку з отриманням незадовільної оцінки здобувачами, що свідчить про реальну ефективність регламентованих положеннями процедур та реалізації їх на ОПП. На зустрічі з академічним персоналом доцент кафедри громадського здоров'я Вікторія Голубнича навела приклад перекладання іспиту з біохімії студентами 2 курсу. Була створена комісія, студентам була надана можливість перекласти іспит. Також В.Голубнича додала, що для більшої об'єктивізації оцінювання для контролю знань викладачами використовуються, здебільшого, тестові та інші письмові роботи. Доцент кафедри внутрішньої медицини з центром респіраторної медицини Ганна Фадеєва зазначала, що викладачі розповідають студентам про критерії оцінювання, а також аргументують та коментують виставлені оцінки. Здобувачі під час зустрічі №6 (зі студ.управлінням) відзначили, що знайомі зі своїм правом до перекладання, оскарження результатів іспитів.

4. У закладі вищої освіти визначено чіткі та зрозумілі політика, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності, що послідовно дотримуються всіма учасниками освітнього процесу під час реалізації освітньої програми. Заклад вищої освіти популяризує академічну доброчесність (насамперед через імплементацію цієї політики у внутрішню культуру якості) та використовує відповідні технологічні рішення як інструменти протидії порушенням академічної доброчесності.

В СумДУ на високому рівні забезпечено реалізацію політики, стандартів, дотримання процедур, популяризації академічної доброчесності (АД) всіма учасниками освітнього процесу в рамках ОПП «Медицина». Розроблений ряд нормативних документів (<https://bit.ly/3EVTLFQ>). Політика та стандарти дотримання АД визначені Кодексом академічної доброчесності (<https://bit.ly/3yOZtH3>), процедури дотримання – Положенням про АД та етику академічних взаємовідносин (<https://bit.ly/31ZXOlZ>), Методичною інструкцією щодо перевірки академічних текстів на наявність текстових запозичень (<https://bit.ly/3m3i5OJ>), наказами «Щодо створення університетської Комісії з етики та управління конфліктами», «Про підписання декларацій про дотримання академічної доброчесності учасниками освітнього процесу». З метою перевірок наукових робіт укладено договори щодо використання програмних комплексів «Антиплагіат» та «Plagiat.pl» (див. відповідь ЗВО №10). Перевірка робіт, написаних англійською мовою відбувається через сервіс Grammarly. Здобувачі мають вільну та безоплатну можливість доступу до самостійної перевірки власних текстів. Під час зустрічей з представниками бібліотеки та здобувачами було підтверджено можливості студентів, прийшовши до бібліотеки, пройти перевірку на оригінальність тексту. СумДУ зразково популяризує політики АД шляхом використання технологій віртуальної реальності. Унікальні розробки створені безпосередньо на базі СумДУ. Проводяться студентські заходи, вебінари, розроблені учбові онлайн-курси, ЗВО бере участь у різноманітних проєктах за тематикою академічної доброчесності, у тому числі - міжнародних («Академічна доброчесність» <https://bit.ly/3poIIN>; учбовий онлайн курс "Академічна доброчесність: виклики, дії, успішні історії" <https://bit.ly/3qgHiXa>; цикли вебінарів "Плагіат та його різновиди" (<https://bit.ly/329hSCT>), «Спартанці науки: інтервенція академічної доброчесності» (<https://bit.ly/3spr4oir>); студентський захід «Академічна доброчесність на варті якісної освіти: готовність №1» (<https://bit.ly/3Fdnjie>); університет є учасником проєкту

“Ініціатива академічної доброчесності та якості освіти - Academic IQ”, який адмініструється Американськими радами з міжнародної освіти). За час існування ОПП “Медицина” в СумДУ не зафіксовано жодного звернення з приводу порушень академічної доброчесності, що вказує на ефективність методів, що використовуються з метою її дотримання. Однак, в межах цього підкритерію шляхом інтерв'ювання було виявлено недостатню інформованість учасників освітнього процесу (як НПП, так і здобувачів) про види письмових студентських робіт ОПП «Медицина», які підлягають обов'язковій перевірці на наявність академічного плагіату, що потребує узгодження та можливого уточнення в нормативних документах.

Загальний аналіз щодо Критерію 5:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 5.

ЕГ відзначає, що використання для контрольних оцінювань власних розробок з використанням технологій віртуальної реальності, застосування інноваційних тестових завдань (наприклад, наповнених ілюстративними матеріалами тестових завдань з морфології з різною кількістю дистракторів та правильних відповідей) є позитивною практикою у контексті 5 Критерію. Сильною стороною також є реалізація першої в Україні практики застосування елементів доповненої реальності для поширення популяризаційних матеріалів за тематикою академічної доброчесності. Підтвердженням ефективності цієї практики може слугувати відсутність звернень щодо порушень академічної доброчесності в межах ОП. Позитивною є можливість здобувачами вільної, безкоштовної самостійної перевірки рівня запозичень. Високий рівень забезпечення реалізації політики, стандартів, дотримання процедур, популяризації академічної доброчесності.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 5.

Недостатня поінформованість учасників освітнього процесу щодо точного переліку студентських письмових робіт, що обов'язково мають бути перевірені на наявність ознак академічного плагіату, що потребує узгодження та можливого уточнення в нормативних документах (наприклад, в Положенні про академічну доброчесність та етику академічних взаємовідносин).

Рівень відповідності Критерію 5.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 5.

На думку ЕГ, назагал прослідковується відповідність Критерію 5. Відзначається високий рівень забезпечення реалізації політики, стандартів, дотримання процедур, популяризації академічної доброчесності, інноваційне використання технологій віртуальної реальності для популяризації академічної доброчесності, розробка інноваційних тестових завдань, дотримання правил проведення та оцінювання контрольних заходів, дієві механізми та процедури з перескладання іспитів. Також виявлений недолік - незнання учасниками освітнього процесу видів студентських письмових робіт, які мають бути перевірені на наявність ознак на наявність академічного плагіату, який не є критичним та потребує узгодження на рівні ЗВО. Факти та докази, наведені в ВСО, а також отримані шляхом інтерв'ювання різних фокус-груп у межах виїзної експертизи, свідчать про загальну відповідність ОПП рівню В за 5-им критерієм.

Критерій 6. Людські ресурси:

1. Академічна та/або професійна кваліфікація викладачів, задіяних до реалізації освітньої програми, забезпечує досягнення визначених відповідною програмою цілей та програмних результатів навчання.

ЕГ визначила, що НПП, які задіяні у забезпеченні ОПП відповідають академічній та/або професійній кваліфікації (табл. 2 ВСО). Проаналізовано, що НПП за напрямками ОК мають фахові публікації (в т.ч. за кордоном та у виданнях, що включені до наукометричних баз WoS, Scopus), монографії, патенти, публікації науково-практичного характеру тощо. Провідні вчені ЗВО мають високу публікаційну активність, в т.ч. у журналах віднесених до Q1, Q2 (<https://bit.ly/34jYxzm>, <https://bit.ly/339PVej>, <https://bit.ly/3Gbr7kM>, <https://bit.ly/3HGu6Sr>). ЗВО має механізми контролю дотичності НПП до відповідних ОК та контролю якості кадрового потенціалу - відповідно до “Порядку проведення конкурсного відбору” (<https://bit.ly/2ZcePbo>) претендент надає документи, щодо відповідності ОК освітньої та професійної кваліфікації та його наукових, педагогічних та клінічних досягнень. НПП ОПП є активними

учасниками міжнародних проєктів: Horizon 2020 (Погорелов М.В., Янко І, Савченко А.), Tempus (<https://bit.ly/3zuEbih>), ERASMUS+(Jean Monnet), що було також підтверджено під час зустрічей. Слід відзначити перелік нагород, отриманих викладачами ЗВО, серед яких відзнаки обласного та державного рівня (<https://med.sumdu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/10/Employee-achievements.pdf>). При аналізі табл. 2 ВСО звернула на себе увагу наявність внутрішніх сумісників (напр. Петрашенко О.В., Атаман Ю.О.), що викликало питання ЕГ щодо достатності кадрового потенціалу, на що Ректор ЗВО В. Карпуша (зустріч №1), представники адміністрації надавали пояснення про розуміння цієї невеликої проблеми, пов'язаної з рядом регіональних, загально-державних тенденцій, і демонстрували, що ЗВО вживає заходів для підтримання кадрового потенціалу (залучення сумісників, практичних лікарів, активна підготовка майбутніх кадрів на III рівні вищої освіти). Таким чином, в цілому кваліфікація викладачів, задіяних до реалізації освітньої програми, забезпечує досягнення визначених ОПП цілей та програмних результатів навчання. Деякі питання достатності кадрового потенціалу видимі для адміністрації та їм приділяється увага для вирішення, що потребує подальших зусиль для збереження кадрової спроможності ЗВО.

2. Процедури конкурсного добору викладачів є прозорими і дозволяють забезпечити необхідний рівень їхнього професіоналізму для успішної реалізації освітньої програми.

ЕГ відмічає, що конкурсний добір викладачів відбувається на основі Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності та відповідно до "Порядку проведення конкурсного відбору" (<https://bit.ly/2ZcePbo>). Для проведення конкурсного відбору наказом ректора створюється центральна конкурсна комісія, до складу якої входять представники керівного складу ЗВО. Претенденти подають стандартний пакет документів (заява про участь у конкурсі, особовий листок з обліку кадрів, копії дипломів, інформаційну довідку; список наукових та навчально-методичних праць тощо). Інформаційна довідка містить перелік показників (згідно до критеріїв Ліцензійних вимог). Претендент надає документи, щодо відповідності ОК освітньої та професійної кваліфікації та його наукових, педагогічних та клінічних досягнень: науковий ступінь. наявність досвіду професійної діяльності за відповідним фахом не менше п'яти років; керівництво (консультування) дисертації на здобуття наукового ступеня за відповідною спеціальністю, щонайменше п'ять публікацій протягом останніх п'яти років у наукових виданнях, які включені до переліку фахових видань України, до наукометричних баз, зокрема Scopus, WoS, навчально-методична робота тощо та, як правило, повне виконання умов попереднього контракту; знання англійської мови на рівні B2; навчання, стажування або робота у закордонному ЗВО. До уваги беруться результати анкетування здобувачів освіти щодо якості організації освітньої діяльності при вивченні навчальних дисциплін, про що відмічала О. Люта (зустріч №5). Термін дії контракту визначається залежно від кількості вищезазначених досягнень та відгуків здобувачів. ЕГ відмічає, що прозорість конкурсного відбору забезпечується регламентацією вимог до претендентів та самого процесу. Результати зустрічей з адміністрацією, НПП свідчать, що в СумДУ відбувається прозорий та об'єктивний конкурсний добір викладачів. Таким чином, можна вважати, що в СумДУ дотримано прозорості процедур конкурсного добору викладачів, які дозволяють забезпечити необхідний рівень їхнього професіоналізму для успішної реалізації ОПП «Медицина».

3. Заклад вищої освіти залучає роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу.

ЕГ встановила, що для реалізації ОПП «Медицина» активно залучаються роботодавці Сумської області. В СумДУ налагоджена співпраця з 37 закладами охорони здоров'я (<https://bit.ly/3NhaG6j>), де розташовані кафедри ННМІ. В ЗВО активно функціонує Експертна рада роботодавців, до складу якої входять: начальник управління охорони здоров'я Сумської обласної державної адміністрації Бутенко С.П., директор КНП «Центральна міська клінічна лікарня» СМР Домінас В. М.; завідувачка обласного центру планування сім'ї Краснокутська В.В., директор КНП «Клінічна лікарня №5» СМР Петренко В. Ю., директор КНП "Сумський обласний діагностичний центр" Жданов Я. О., директор КНП «Обласний клінічний перинатальний центр» СОР Кузьоменська М. Л., директор КНП «Сумська центральна районна клінічна лікарня» СРР Сумської області Поцелуєв В. І. Слід відзначити, що роботодавці активно залучені до рецензування (Директор КНП СОР «Сумська обласна клінічна лікарня» Горох В.В.; Vice-rector for European Integration and Academic mobility, Medical University, Pleven (Bulgaria) Diana Pendicheva) та перегляду ОПП (<https://bit.ly/3G7Wlcd>). Результати зустрічей з адміністрацією, роботодавцями вказують, що роботодавці максимально залучені до організації та реалізації освітнього процесу: беруть участь в роботі фокус-груп, засідань кафедр, опитуваннях, заняттях. Керівниками ЗОЗ зазначали, що зацікавлені у залученні випускників ЗВО до подальшої роботи на їх базах, студенти залучались до реалізації заходів з подолання епідемії COVID-19 (за згодою). Роботодавці наголошували, що ЗВО враховує їх рекомендації щодо ОПП - за словами В. Поцелуєва, в освітній процес були внесені питання щодо громадського здоров'я, діджиталізації, враховуючи зміни в організації системи ОЗ. В цілому, зазначене дозволяє вважати, що в СумДУ роботодавці активно залучені до організації та реалізації ОПП «Медицина», відмічається тісна, зразково побудована взаємодія ЗВО та роботодавців.

4. Заклад вищої освіти залучає до аудиторних занять професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців.

ЕГ встановила, що при реалізації ОПП активно залучаються співробітники ЗОЗ. За даними ВСО та за результати зустрічей з гарантом, роботодавцями на кафедрі внутрішньої медицини з центром респіраторної медицини в рамках

ОК 25 залучаються лікарі-практики: Логоша Н.І. - завідувач ревматологічного відділення; Нечипоренко Л.Ф. - завідувач амбулаторії сімейної медицини №8; представники роботодавців: Савенко І.І. - директор КНП СОР «Сумський обласний клінічний госпіталь ветеранів війни», заслужений лікар України; Поцелуєв В.І. - директор КНП СМР «Клінічна лікарня Св. Пантелеймона» та ін. ЗВО сприяє залученню провідних фахівців України та зарубіжжя до прочитання лекцій (напр. проф. Тодурова Б.М. - директора Інституту серця) (<https://bit.ly/3eX8Cv0>, <https://bit.ly/3q55SuY>, <https://bit.ly/3q0uhSE>) та міжнародних спікерів (<https://bit.ly/3piz3KZ>). Результати зустрічей з гарантом, НППІ, здобувачами, адміністрацією зазначили, що на клінічних базах ЗВО здобувачі мають можливість разом зі спеціалістами ЗОЗ проводити сумісні клінічні огляди та ін. В СумДУ регулярно відбуваються міжнародні науково-практичні заходи, в рамках яких провідні вчені та практики читають лекції, проводять показові заняття (майстер-класи тощо) (<https://bit.ly/3Vbuy7s>). Таким чином, в СумДУ професіонали-практики, експерти галузі, представники роботодавців активно та системно залучені до аудиторних занять під час реалізації ОПП «Медицина».

5. Заклад вищої освіти сприяє професійному розвитку викладачів через власні програми або у співпраці з іншими організаціями.

ЕЕГ встановила, що в СумДУ професійний розвиток викладачів здійснюється з допомогою “Центру розвитку кадрового потенціалу” (<https://bit.ly/2Zcmao>) та відповідно до нормативної бази: “Порядку розгляду у СумДУ атестаційних матеріалів здобувачів вчених звань професора, доцента і старшого дослідника” (<https://bit.ly/3E97Q1B>). Як зазначив під час зустрічей Директор Департаменту по роботі з персоналом та підготовці науково-педагогічних кадрів Дмитро Циганюк, НППІ мають можливість безкоштовно пройти курси підвищення кваліфікації у двох напрямках – освітньому (створено близько 60 програм) та в післядипломній медичній освіті. В СумДУ діє накопичувальна система підвищення кваліфікації (<https://bit.ly/3BhngPT>). На зустрічах НППІ відмічали, що брали участь у міжнародній академічній мобільності (<https://bit.ly/3CE1Uk>), в тому числі з метою підвищення кваліфікації. В ЗВО розроблена система мотивації та стимуляції за керівництво аспірантами- іноземцями, за викладання англійською мовою, за видання підручників, навчальних посібників та монографій, за впровадження в навчальний процес сучасних технологій, що підтвердили НППІ під час зустрічей (<https://bit.ly/3m31YAN>, <https://bit.ly/3C6ml63>, (<https://bit.ly/3nkDQJn>). Під час зустрічей НППІ відмічали можливість безоплатного проходження сертифікованих курсів з англійської мови в стінах ЗВО. Однак, слід відзначити, що за результатами опитування здобувачів ОПП, проведеного під час виїзної експертизи експертами ІААР, деякі іноземні студенти висловлювали невдоволення рівнем володіння англійською мовою деяких викладачів, що, на думку ЕГ, потребує контролю адміністрації, відповідних підрозділів та прийняття заходів по підвищенню мовних компетентностей НППІ. В цілому, зазначене дозволяє вважати, що в СумДУ створені оптимальні умови, що сприяють професійному розвитку викладачів з використанням власних ресурсів та у співпраці з іншими організаціями. Визначається ефективний та дієвий підхід СумДУ у створенні сучасної системи професійному розвитку НППІ, деякі питання в якій (мовних компетентностей викладачів), потребують вирішення (наприклад, за рахунок більшої уваги до мовних компетентностей під час конкурсного відбору викладачів, контролю викладання в англійських групах – на рівні кафедр, за результатами опитувань здобувачів, мотиваційних заходах по залученню НППІ до підвищення рівня мовних компетентностей, організацію можливостей проходження мовних курсів тощо).

6. Заклад вищої освіти стимулює розвиток викладацької майстерності.

ЕГ встановила, що в ЗВО існує різноманітна система стимулювання НППІ: щомісячне преміювання регламентується положеннями “Про преміювання за винахідницьку діяльність” (<https://bit.ly/3nioLZ3>) – викладачі та адміністрація наводили приклади під час зустрічей; за активну участь у підготовці проєктів на державні наукові гранти (<https://bit.ly/2Zm4f1E>); про конкурс “Кращі молоді вчені СумДУ” (<https://bit.ly/3juhvbe>); за особливі досягнення у науковій роботі та підготовці науково-педагогічних кадрів” (<https://bit.ly/3E9m036>); за досягнення високого рівня оприлюднення результатів наукових досліджень (<https://bit.ly/3nD6k1t>), за особистий внесок в покращення показників міжнародної діяльності (<https://bit.ly/3GdUu6f>). Під час зустрічі з В.Касяненко (проректором з науково-педагогічної роботи та фінансово-економічної діяльності) отримано дані, що близько 30% фонду оплати праці ЗВО за минулий рік було направлено на преміювання та стимуляцію. Стимулювання НППІ забезпечується через систему рейтингу структурних підрозділів [<http://surl.li/ffci>], а також в рамках конкурсів: конкурс педагогічних інновацій (<https://bit.ly/3w1Oh8V>), «Кращі науково- педагогічні працівники» (<https://bit.ly/3GDJb7y>), «Кращий викладач очима студентів» (<https://bit.ly/3C6ml63>). Конкурси передбачають як моральне, так і матеріальне заохочення викладачів-переможців. В цілому, слід відзначити що СумДУ ефективно стимулює та підтримує розвиток викладацької майстерності НППІ. Визначається взірцевий характер системи підтримки викладачів.

Загальний аналіз щодо Критерію 6:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 6.

1. Всі викладачі, що залучені до реалізації ОПП, мають відповідну академічну та професійну кваліфікацію, що повністю забезпечує досягнення визначених цілей та програмних результатів навчання. 2. В СумДУ дотримано прозорості процедур конкурсного добору викладачів, які дозволяють забезпечити необхідний рівень їхнього професіоналізму для успішної реалізації ОПП «Медицина». 3. Роботодавці активно залучені до організації та

реалізації ОПП «Медицина», відмічається тісна, зразково побудована взаємодія ЗВО та роботодавців. 4. Професіонали-практики, експерти галузі, представники роботодавців активно та системно залучені до аудиторних занять під час реалізації ОПП «Медицина». 5. Визначається ефективний та дієвий підхід ЗВО у створенні сучасної системи професійному розвитку НПП. 6. СумДУ ефективно стимулює та підтримує розвиток викладацької майстерності НПП. Визначається взірцевий характер системи підтримки викладачів.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 6.

1. В питаннях достатньої кількості кадрового потенціалу для реалізації ОПП ЕГ рекомендує ЗВО продовжувати вектор обраних заходів по зміцненню складу, залученню нових співробітників та підготовки кадрів, а також здійснювати подальші заходи по збереженню кадрового резерву: моніторинг задоволеності НПП умовами праці та інших потреб (наприклад, шляхом регулярних опитувань), та система реагування на отримані результати, продовжувати здійснення заходів по покращенню умов для професійної діяльності (технічне облаштування навчальних та дослідницьких приміщень, забезпечення необхідними площами тощо), можливостей для професійного розвитку, моральної та матеріальної стимуляції тощо). 2. Питання достатнього володіння англійською мовою викладачами для якісної реалізації ОПП потребують вирішення (наприклад, за рахунок більшої уваги до мовних компетентності під час конкурсного відбору викладачів, контролю викладання в англійськомовних групах – на рівні кафедри, відповідними підрозділами, за результатами опитувань здобувачів, мотиваційних заходів по залученню НПП до підвищення рівня мовних компетентностей, організацію можливостей для проходження мовних курсів тощо).

Рівень відповідності Критерію 6.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 6.

ЕГ дійшла до висновку, що для ОПП «Медицина» характерні позитивні ознаки за всіма підкритеріями (6.1, 6.2, 6.3, 6.4, 6.5, 6.6). Наявні сильні сторони (залучення високопрофесійних викладачів відповідної кваліфікації; прозорі процедури конкурсного добору викладачів, які дозволяють забезпечити необхідний рівень їхнього професіоналізму; активне залучення роботодавців, професіоналів-практиків до організації та реалізації ОПП; ефективний та дієвий підхід ЗВО у створенні сучасної системи професійному розвитку НПП; ефективна система стимуляції та підтримки розвитку викладацької майстерності НПП) та деякі недоліки (кадровий потенціал ЗВО потребує підтримки, питання достатнього володіння англійською мовою викладачами для якісної реалізації ОПП потребують вирішення), які можуть бути усунені з урахуванням наданих рекомендацій. Встановлені факти і надані докази свідчать про загальну відповідність ОПП рівню В за 6-им критерієм.

Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси:

1. Фінансові та матеріально-технічні ресурси (бібліотека, інша інфраструктура, обладнання тощо), а також навчально-методичне забезпечення освітньої програми забезпечують досягнення визначених освітньою програмою цілей та програмних результатів навчання.

Фінансові ресурси та матеріально-технічні ресурси СумДУ цілком дозволяють досягнути визначених ОПП цілей та програмних результатів навчання. ЕГ відзначає вдалий фінансовий менеджмент ЗВО, надання фінансової автономії кафедрам (наявність внутрішньої системи власних субрахунків кафедр). Участь у грантових проєктах, комерціалізація проєктів, виконання досліджень дозволяє університету збільшувати фінансування діяльності ОП «Медицина» (у 1,8 разів за період 2016-2020 р.) (<https://bit.ly/2ZWU9Et>). Самоокупною є також і університетська клініка. Наявна достатня кількість лекційних аудиторій (63), навчальні аудиторії обладнані мультимедійним та науковим обладнанням (<https://bit.ly/3n4wABj>, <https://bit.ly/3vu4cwf>). Слід відзначити плідну працю ЗВО в контексті комп'ютеризації та інноваційної діяльності. Здобувачі мають можливість займатися у 78 комп'ютерних класах, у симуляційних класах. Згідно з ВСО, 7,5 млн. грн зі спецфонду в 2016-2020 рр. було витрачено на придбання обладнання для потреб ННМІ. У 2021 р. з аналогічною метою витрачено 4,6 млн грн. Проводяться роботи з реновації. В ННМІ було проведено ремонтних робіт на суму понад 11 млн. грн. (за 2016-2020 р.) та понад 0,6 млн грн за 2021 р. Станом на сьогодні будується новий корпус для потреб ННМІ. Зі слів адміністрації, планується завершення робіт та прийняття в експлуатацію нового корпусу до 1 вересня 2022 року. Навчально-методичне забезпечення даної ОПП повністю задовольняє потреби здобувачів. Про це свідчать ресурси бібліотечного фонду та програмне забезпечення, в тому числі і власної розробки. Здобувачі та НПП мають вільний безоплатний доступ до бібліотеки, інституційного репозитарію (<https://bit.ly/3o6COsF>), електронної бібліотеки (<https://bit.ly/3HbwVeG>), ОСW (<https://bit.ly/3n2rkQ2>) та MIX (<https://bit.ly/3qtga96>), «Електронного каталогу», що було підтверджено під час зустрічей зі здобувачами. При огляді мат-технічної бази ЕГ було продемонстровано можливості бібліотеки (комп'ютери з доступом до інтернету, вільна зона Wi-fi, читальні зали, в якій за необхідності можна проводити як

індивідуальну роботу, так і групові зустрічі, зона коворкінгу, читацький квиток здобувача з власним ID, завдяки якому здобувачі мають доступ до ресурсів бібліотеки). Бібліотечний фонд становить 1.4 млн друк. пр.; 90 тис. е документів. За 5 р. придбано книг та журналів на суму 1.5 млн. грн, в т.ч. на 209 тис. - видавництва Elsevier. На території навчальних корпусів та гуртожитків забезпечується вільний доступ до мережі Інтернет.

2. Заклад вищої освіти забезпечує безоплатний доступ викладачів і здобувачів вищої освіти до відповідної інфраструктури та інформаційних ресурсів, необхідних для навчання, викладацької та/або наукової діяльності в межах освітньої програми.

Наявне необхідне навчально-методичне забезпечення, доступ до нього здобувачі і викладачі можуть здійснювати через офіційний веб-сайт, шляхом звернення до бібліотеки, зручним у користуванні є можливість ознайомлення з ними через особисті електронні кабінети. Широкий функціонал можливостей особистого кабінету (можливості опитування здобувачів, створення навчальних курсів, відомості успішності, інформаційна розсилка тощо) був продемонстрований ЕГ під час зустрічей доцентом кафедри педіатрії Вікторією Петрашенко. Під час зустрічей здобувачі відзначали, що через електронний особистий кабінет відсутній доступ до силабусів, ознайомитися з ними вони можуть через офіційний веб-сайт університету. На думку здобувачів, швидкий доступ до силабусів через особистий кабінет був би зручною опцією, на що ЕГ радить звернути увагу ЗВО. Безоплатний вільний доступ до відповідної необхідної інфраструктури та інформаційних ресурсів був підтверджений на інтерв'ю здобувачами (як вітчизняними, так і іноземними), а також НПП. Також був окремо відзначений позитивний досвід доступу до ресурсів з елементами віртуальної реальності (студент Ілля Янко акцентував на доступності до проведення занять з ендокринології з використанням кейсу віртуального пацієнта та на підручнику з ендокринології з елементами доповненої реальності). Під час огляду матеріально-технічної бази ЕГ було продемонстровано можливість вільного та безоплатного доступу студентів та інших учасників освітнього процесу до ресурсів лабораторій, Центрив колективного користування обладнанням (на сайті є можливість вільної резервації часу роботи в лабораторії).

3. Освітнє середовище є безпечним для життя та здоров'я здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою, та дозволяє задовольнити їхні потреби та інтереси.

Заходи, спрямовані на підтримання безпечних умов освітнього середовища для життя та здоров'я учасників освітнього процесу, регламентовані нормативними документами. Серед них - Положення про відділ охорони праці та пожежної безпеки (<https://bit.ly/3BX2B4E>); про систему управління охороною праці (<https://bit.ly/3vrRHBn>); (<https://bit.ly/3CagPiR>); Інструкція на випадок пожежі в режимному приміщенні та інших надзвичайних ситуацій (<https://bit.ly/3FWNlSp>). У ході екскурсій лекційними та науковими аудиторіями, лабораторіями ЕГ побачила наявність вогнегасників, планів евакуації, обладнання лабораторій витяжними шафами. У контексті пандемії COVID-19, було вжито ряд заходів, спрямованих на зміни в організації навчального процесу (див. відповідь ЗВО №12, <https://bit.ly/3pyleIs>), зміни стосуються також і правил проживання у студентських гуртожитках (відповідно до рівня епід. небезпеки у регіоні), проводяться бесіди щодо доцільності вакцинації. Бібліотеки приймають відвідувачів з урахуванням карантинних вимог, читального залу користується одночасно та кількість людей, яка може безпечно перебувати у приміщенні, відповідно до його площі. Години роботи бібліотеки - до 18.00, на погляд ЕГ, це питання, можливо, потребує опитування здобувачів на предмет зручності годин роботи бібліотеки. Хоча слід відмітити, що під час зустрічі зі студентами, вони повідомляли, що активно користуються електронними ресурсами бібліотеки. Наявні санітаizers та контейнери для утилізації засобів індивідуального захисту, контейнери для сортування сміття.

4. Заклад вищої освіти забезпечує освітню, організаційну, інформаційну, консультативну та соціальну підтримку здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою.

Освітня, організаційна, інформаційна, консультативна та соціальна підтримка здобувачів забезпечена адміністрацією СумДУ, гарантом ОПП, допоміжними підрозділами. Для студентів I курсу в ЗВО функціонує програма кураторства, до підтримки залучається студентський директорат (<https://bit.ly/3pvZX2w>), «Студентське самоврядування» (<https://bit.ly/3CbVoIA>), профспілка студентів (<https://bit.ly/3vEiYMn>), рад земляцтв іноземних студентів, психологічна служба (<https://bit.ly/3nkrLnC>, <https://bit.ly/3jttdDd>). Під час зустрічей зі студентами вони відмічали, що частіше користуються порадами старшокурсників. Тому ЕГ вважає за необхідне розвинути систему кураторства, менторства, коучингу (професійного спрямування) для підтримки здобувачів в освітньому середовищі. Слід відзначити функціонування в ЗВО центру підтримки сім'ї «Студентський лелека» (<https://bit.ly/3pvcses>). Під час зустрічей здобувачі наводили приклади користування послугами цього центру. Інформаційна підтримка здобувачів здійснюється ресурсами сайту СумДУ (<https://bit.ly/2Zf1jmU>), за допомогою персональних електронних кабінетів, сторінок у соціальних мережах тощо. Здобувачі під час зустрічей наводили приклади отримання інформації про проекти, гранти та інші об'яви через сторінки у соціальних мережах та месенджери. ЕГ відзначає заходи з адаптації іноземних студентів – створено мобільний додаток «Путівник іноземного студента СумДУ» (<https://study.sumdu.edu.ua/uk/ru/international-cultural-center/35-international-cultural-centre.html>), створена Рада голів земляцтв (<https://bit.ly/3jttdDd>). Зустрічі зі здобувачами підвердили їх постійний діалог з адміністрацією ЗВО - з директором ННМІ у форматі «Віч-на-віч» (також див. відповідь ЗВО №13). У СумДУ створено умови для всебічного розвитку здобувача, культурного та спортивного: функціонують різноманітні гуртки

(<https://www.sumdu.edu.ua/uk/kampus-life/culture-art/mugs.html>), клуби за інтересами (<https://www.sumdu.edu.ua/uk/kampus-life/culture-art/clubs.html>), волонтерський рух, широкий вибір різноманітних спортивних секцій (включаючи плавання, пляжний волейбол тощо), доступ до яких для студентів частково безоплатний, як зазначив директор ННМІ А. Лобода. Надається можливість задовольнити власні релігійні потреби - обладнана спеціальна кімната для молитви (у приміщенні бібліотеки), наявний православний храм. Під час огляду матеріально-технічної бази було відзначено, що під час епідемії Covid19 були створені умови для використання ресурсів університетської клініки для здобувачів та НПП (діагностика, супровід сімейного лікаря, вакцинація).

5. Заклад вищої освіти створює достатні умови для реалізації права на освіту особами з особливими освітніми потребами, що навчаються за освітньою програмою.

Станом на сьогодні на ОПП не навчаються студенти з особливими освітніми потребами, однак їх інтереси враховуються. Розроблені положення ("Положення про порядок навчання здобувачів за індивідуальним графіком у СумДУ" <https://bit.ly/3nDgXkT> , "Положення про організацію інклюзивного навчання здобувачів ВО в СумДУ" <https://bit.ly/2ZaGLvY>), що регулюють форми навчання осіб з особливими освітніми потребами. Наявні пандуси, однак приміщення бібліотеки не пристосоване до пересування ним маломобільних груп осіб. Студенти-іноземці мають право на додаткові вихідні дні на час державних свят їх батьківських держав (див. відповідь ЗВО №14), проводяться заходи святкувань.

6. Існує чітка і зрозуміла політика і процедури вирішення конфліктних ситуацій (зокрема пов'язаних з сексуальними домаганнями, дискримінацією та/або корупцією тощо), яка є доступною для усіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримується під час реалізації освітньої програми.

Політика і процедури вирішення конфліктних ситуацій здійснюється відповідно до наказу «Щодо створення університетської Комісії з етики та управлінням конфліктами» (<https://bit.ly/3oV56H2>), «Про запобігання корупції» (<https://bit.ly/3bmbbhw>), Положення про організацію оцінювання здобувачами вищої освіти якості освітньої діяльності при вивченні навчальних дисциплін (<https://bit.ly/3CoPYj3>), Положення про Комісію з профілактики правопорушень студентів (<https://bit.ly/3BnQQ6d>), Політики рівності СумДУ (<https://bit.ly/3jKHTOo>) та іншими внутрішніми нормативними документами (<https://bit.ly/3zll9VN>), доступними у вільному доступі на офіційному веб-сайті університету, через платформи особистих електронних кабінетів студентів та викладачів. У СумДУ функціонує гендерний ресурсний центр (<https://bit.ly/3mlC6jN>). Студенти та НПП можуть повідомити про факти дискримінації, сексуальні домагання, булінг та інші прояви неетичної поведінки, надіславши відповідні матеріали на електронну скриньку Університету (kanc@sumdu.edu.ua) або звернутися з відповідним листом на ім'я ректора університету. Також студенти під час інтерв'ю відзначали відкритість академічного персоналу на будь-якому рівні та акцентували на тому, що мають змогу звернутися у випадках конфліктних ситуацій до куратора, викладачів, декана і т.д. Випадків дискримінації за час функціонування ОПП зафіксовано не було.

Загальний аналіз щодо Критерію 7:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 7.

1. Освітнє середовище та матеріальні ресурси в СумДУ є достатніми для навчання, долучення до наукових досліджень, всебічного розвитку та підтримки різноманітних потреб здобувачів (релігійних, культурних, спортивних тощо). 2. Сильними сторонами є ефективна політика ЗВО щодо фінансової та моральної підтримки здобувачів та викладачів. 3. Створені умови для доступу до навчання та викладання учасникам освітнього процесу з особливими потребами (кімната «Студентський лелека», проєкт «Університет, дружній до сім'ї»), наявний психологічного патронаж. 4. Учасники освітнього середовища мають вільний доступ до потужних, в тому числі електронних, ресурсів бібліотеки. Позитивною практикою є налагоджена система інформаційно-комунікативних технологій (особистий кабінет, освітні платформи, мобільні додатки тощо).

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 7.

1. Бібліотека не обладнана технологічним забезпеченням для можливостей пересування маломобільних груп здобувачів/НПП. Забезпечення приміщень засобами для полегшення пересування (наприклад, пандусами або платформами для переміщення або кнопкою виклику персоналу або облаштування спеціальної кімнати на 1 поверсі тощо) дасть змогу розширити можливості маломобільних груп осіб та забезпечити рівний доступ до ресурсів усім учасникам освітнього процесу. 2. Потребує розвитку система кураторства, менторства, коучингу (професійного спрямування) для підтримки здобувачів в освітньому середовищі. 3. Потребує вивчення питання задоволеності студентів годинами роботи бібліотеки (до 18:00). Рекомендуємо провести опитування студентів щодо годин роботи бібліотеки, та, за необхідності, переглянути години роботи бібліотеки, читальної зали, місць для коворкінгу. 4.

Потребує вивчення питання розширення функціоналу та надання можливостей доступу до силабусів безпосередньо з особистих електронних кабінетів здобувачів.

Рівень відповідності Критерію 7.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 7.

ЕГ відзначає наявність значної кількості позитивних практики та сильних сторін за Критерієм 7 - ефективна політика ЗВО щодо фінансової та моральної підтримки здобувачів та викладачів, підтримка учасників освітнього середовища з особливими потребами (здобувачів з дітьми), вільний доступ усіх учасників освітнього процесу до його ресурсів. ОПП "Медицина" має незначні недоліки за критерієм 7, які можуть бути швидко усунені та, назагал, не критично знижують якість надання освітніх послуг - відсутність технологічного забезпечення для пересування маломобільних груп осіб бібліотекою, вдосконалення потребує ефективність функціонування системи кураторства, а також виявлені питання, що потребують вивчення та уточнення (наприклад, шляхом проведення опитування здобувачів) - години роботи бібліотеки. На думку ЕГ, загальна відповідність критерію 7 дозволяють ЕГ встановити рівень відповідності В.

Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми:

1. Заклад вищої освіти послідовно дотримується визначених ним процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітньої програми.

ЕГ встановила, що СумДУ дотримується визначених процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду ОП. Ці процедури регулюються Положенням про освітні програми (<https://bit.ly/3nb4jcg>), Положенням про систему забезпечення якості вищої освіти СумДУ (<https://bit.ly/3pGeDMc>), Загальними вимогами до структури, змісту та оформлення освітніх програм» (<https://bit.ly/3jr9R1o>). Згідно з Положенням ОП, як правило, має щорічно переглядатись та оновлюватися у частині всіх компонентів, крім компонентів, визначених стандартом вищої освіти. Результати оновлення відображаються у відповідних структурних елементах ОП (робочих програмах навчальних дисциплін, лекційних та практичних занять, тематиці курсових та кваліфікаційних робіт (проектів) тощо) та не вимагають проходження процедур перезатвердження ОП. Відповідно до відомостей СО та зустрічей з учасниками освітнього процесу (зустріч №4), з 2017 року затверджена ОПП "Медицина" за другим (магістерським) рівнем, з 2017 по 2021 роки розроблення та перегляд ОПП відбувались відповідно до тимчасового Стандарту вищої освіти другого (магістерського) рівня, галузі знань 22 Охорона здоров'я, спеціальності 222 Медицина, затвердженого вченою радою СумДУ, ОПП Медицина для здобувачів 2021 року вступу, що проходить акредитацію, розроблена РПГ відповідно до Стандарту вищої освіти другого (магістерського) рівня, галузі знань 22 Охорона здоров'я, спеціальності 222 Медицина. За результатами останнього перегляду, у 2021 році до ОПП внесено такі зміни: опис предметної області, переглянуті програмні компетентності та результати навчання; змінено навчальний план, збільшено кількість кредитів на практику за рахунок створення ОК 40 Спеціалізована лікарська практика для студентів 6 курсу (15 кредитів ЄКТС); проаналізовано результати навчання за освітніми компонентами і встановлено їх відповідність програмним компетентностям і результатам навчання; узгоджено методи навчання, викладання і оцінювання за освітніми компонентами результатами навчання за ними та програмними компетентностями і результатами навчання. На засіданні РПГ (<https://bit.ly/3Fi3sOE>) від 9.12.2021 враховано пропозиції: Чемича М.Д. щодо розподілу кредитів на проведення нової ОК 40 в обсязі 15 кредитів; Гороха В.В. щодо зміни назви ОК 40 в редакції "Спеціалізована лікарська практика"; Голубничої В.М. щодо уточнення інформації в пункті 1.5 "Викладання та оцінювання"; Лободи А.М., щодо інформації у пункті ОПП 1.4, підпункті "Викладання та навчання" з уточненням: затвердженням наказом МОЗ України від 22.06.2021 №1254. Ці пропозиції також представлені у розділі сайту про громадське обговорення (<https://inter.med.sumdu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/01/comments-to-the-OPP-Medicine-2021-standart.pdf>). Таким чином, процедури розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітньої програми в ЗВО відбуваються прозоро, відповідно до визначеної інституційної політики з дотримання процедур внутрішнього забезпечення якості.

2. Здобувачі вищої освіти безпосередньо та через органи студентського самоврядування залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери. Позиція здобувачів вищої освіти береться до уваги під час перегляду освітньої програми.

ЕГ встановила, що залучення здобувачів до процедур забезпечення якості в СумДУ відбувається через їх членство в органах самоврядування, у РЯ СумДУ та ННМІ, у роботі РПГ та Студентської агенції співдії якості освіти. Під час зустрічей студенти та НПП неодноразово відзначали наявність системи опитувань здобувачів. Як зазначила на зустрічі №5 начальниця Центру забезпечення якості вищої освіти О.Люта, в ЗВО запроваджена система опитувань щодо якості організації освітньої діяльності (<https://bit.ly/3B2W3zZ>, <https://bit.ly/3qWW85u>) при вивченні

дисциплін відповідно до Положення (<https://bit.ly/342jiiR>) та за запитами з окремих проблемних питань. Опитування відбуваються через особистий кабінет, анонімно, крім того опитувальники містять відкриті питання та рекомендації щодо покращення викладання дисципліни чи ОП (див. відповідь ЗВО №1). Пропозиції здобувачів за результатами опитувань враховуються для підвищення якості навчання та викладання. Залучення здобувачів до перегляду ОПП здійснюється безпосередньо під час засідань РПГ, фокус-груп. Наприклад, під час засідання фокус-групи 19.10.21 при обговоренні каталогу вибіркового дисциплін професійної підготовки, були враховані пропозиції здобувачів (<https://bit.ly/3FizSOE>): наприклад, К. Туленцева запропонувала до розгляду дисципліну «Нутріціологія...» (це здобувачка підтвердила також під час зустрічі №8), що було підтримано. Здобувачі та НПП також відмічали користь проведення щорічного конкурсу «Кращий викладач очима студентів». Студентське самоврядування безпосередньо бере участь у процедурах ВЗЯ ОП через членство у вченій раді, Раді забезпечення якості СумДУ (членами є студентський ректор, студентський проректор з навчально-наукової роботи, студентські директори інститутів/студентські декани факультетів студентський) і Раді забезпечення якості Медичного інституту (членами є студентський директор інституту Михайленко В., заступник студентського директора інституту з навчальної та наукової роботи Лісняк А.). До складу Центру забезпечення якості включена Студентська агенція співдії якості освіти, що функціонально підпорядковується студентському ректорату та формується з представників кожного інституту/факультету (<https://bit.ly/3qD3A5s>). В. Михайленко під час зустрічі №6 відзначив, що про засідання фокус груп з перегляду ОП здобувачі дізнаються з оголошень на сайті кафедри внутрішньої медицини. Таким чином, ЗВО демонструє активне залучення здобувачів на різних етапах перегляду освітньої програми та її компонентів, а також до інших процедур забезпечення її якості як повноцінних партнерів, думка яких враховується.

3. Роботодавці безпосередньо та/або через свої об'єднання залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери.

ЕГ встановила, що в ЗВО розроблена система залучення роботодавців до періодичного перегляду ОПП. Це реалізується через участь в РПГ (директор КНП СОР "Сумський обласний клінічний госпіталь ветеранів війни" Савенко І.І., головний лікар медичного центру «Госпіталь святого Іоанна Павла II», Познань, Польща Leslaw Lenartowic), а також, при рецензуванні ОПП. Наявні схвальні рецензії від проф. Шульгай А.Г., (Проректор з науково-педагогічної роботи Тернопільського національного медичного університету імені І.Я. Горбачевського), Горох В.В. (Директор КНП «Сумська обласна клінічна лікарня»), доц. Д. Пендичева (проректор Медичного університету Плевен (Болгарія), проф. І.М. Скрипник (Проректор з науково-педагогічної роботи Полтавського державного медичного університету). На зустрічі №9 (з роботодавцями) В. Поцелуєв (Директор НКП "Клінічна лікарня св. Пантелеймона") відмічав, що задіяний до перегляду ОПП за рахунок запрошень на засідання фокус груп, експертної ради роботодавців (ЕРР), на засідання кафедри, участі в опитуванні. Оголошення розміщені на сайті кафедри, а також його додатково оповіщає Гарант ОПП. Прикладами пропозицій, за словами В. Поцелуєва, були внесення в освітній процес питань щодо громадського здоров'я, діджіталізації, враховуючи зміни в організації системи ОЗ. На зустрічі №5 О. Люта (начальниця Центру забезпечення якості вищої освіти в ЗВО) відмічала також про запроваджені опитування роботодавців з 2021 року щодо якості підготовки майбутніх фахівців (<https://bit.ly/3GaAr8C>). Прикладом пропозицій роботодавців стала ідея Б.В. Тодурова (директора Інституту серця МОЗ України) під час візиту у 2020 році щодо вибіркової дисципліни "Інвазивні методи діагностики та лікування кардіологічної патології", що було підтримано на засіданнях ЕРР, РЯ ННМІ. Таким чином, ЕГ відзначає постійний діалог, врахування думки та добре налагоджену системну взаємодію з роботодавцями з ознаками взірцевості.

4. Існує практика збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників освітньої програми.

Слід зауважити, що випускників за даною ОПП ще немає, ОПП «Медицина» затверджено у 2017 р. Проте ЕГ відмічає, що ЗВО активно працює на напрямку збирання інформації щодо кар'єрного шляху випускників. Свідченням цього є інформація, розміщена на сайті, про успішний кар'єрний шлях випускників ЗВО - директорів ЛПЗ, ННМІ та наукових лабораторій, завідуючих відділеннями лікарень (<https://bit.ly/3BkLBE7>, <https://bit.ly/3rhpOH>). На зустрічі №5 О. Люта (начальниця Центру забезпечення якості вищої освіти в ЗВО) відзначала також нещодавно запроваджені опитування випускників (<https://bit.ly/3ngQBfO>), на зустрічі №10 (з випускниками попередніх ОП) ніхто з присутніх їх не проходив, але повідомили, що інформація про їх працевлаштування збирається при випуску. Слід відмітити організаційні кроки адміністрації ЗВО - наказ ректора "Щодо розбудови системи зв'язків університету з головними стейкхолдерами" (<https://bit.ly/32nM4tx>), згідно якого функціонують окремі бази даних головних стейкхолдерів. Збирати інформацію щодо працевлаштування випускників уповноважено навчальний відділ практики та інтеграційних зв'язків з замовниками кадрів (на зустрічах була присутня начальниця відділу - А.Євдокимова) і на рівні ННМІ. Інформація про стан працевлаштування випускників за останні три роки надається у щорічних звітах (<https://bit.ly/31zNxNr>) і становить відповідно у 2018, 2019, 2020 роках 100%, 100% та 94%. Корисним кроком для успішного працевлаштування випускників є створення порталу сприяння працевлаштуванню (<https://bit.ly/32ok356>) спільно з департаментом охорони здоров'я СОДА. Типовими траєкторіями працевлаштування випускників є ЗОЗ м. Сум та Сумської області, як зазначав директор ННМІ А.Лобода (зустріч №4). Також випускники можуть навчатись на III рівні вищої освіти (кілька випускників на зустрічі №10 є зараз аспірантами кафедр СумДУ), проходити післядипломну підготовку. За даними ВСО, у 2021 році на базі ННМІ проходять навчання 167 інтернів, 60 клінічних ординаторів, 126 аспірантів. Таким чином, ЗВО продемонстрував, що вживає різновекторних заходів для відстежування кар'єрних шляхів випускників ОП, використання їх досвіду. ЕГ вважає, що ЗВО рухається у вірному напрямку в цьому питанні (запроваджені регулярні опитування випускників), що потребує подальшого розвитку для ефективного використання досвіду випускників при перегляді ОП.

5. Система забезпечення якості закладу вищої освіти забезпечує вчасне реагування на виявлені недоліки в освітній програмі та/або освітній діяльності з реалізації освітньої програми.

ЕГ відмічає, що в ЗВО побудована ефективна система забезпечення якості, яка функціонує за рахунок нормативних актів, які, за словами адміністрації, були розроблені з урахуванням інноваційного міжнародного досвіду Варшавського університету, Вроцлавської політехніки в рамках проєкту Erasmus+ QUAERE [<http://surl.li/lrrfj>]. Слід відзначити логічну структуру системи забезпечення якості - Бюро моніторингу якості, Лабораторію вимірювання якості, Студентську агенцію співдії якості. Важливим інструментом цієї системи, за словами О. Лютої (зустріч №5), є регулярні опитування – для здобувачів, роботодавців, випускників, тематичні опитування по запити. Результати опитувань обговорюються, аналізуються та застосовуються певні заходи. Наприклад, зі слів О.Лютої, за результатами опитування для 7 викладачів контракт на роботу був заключений лише на 1 рік, для 5 викладачів не переукладено контракти. За результатами аналізу опитувань певних НПП направляють на курси підвищення кваліфікації та відслідковують результат в подальшому. Результати опитувань доносяться також до студентів. Прикладами змін в ОПП протягом останніх років стали питання посилення наукової складової (ОК "Основи наукових досліджень"), що відзначали представники адміністрації та НПП під час зустрічей. На засіданні ЕРР Я.О. Жданов, директор КНП "Сумський обласний діагностичний центр", запропонував додати до переліку дисциплін професійного блоку дисципліну «Актуальні питання COVID-19», яка є необхідною в умовах теперішньої пандемії, що було враховано (<https://bit.ly/3qWqC7H>). Як відмічав на зустрічі №9 (з роботодавцями) В. Поцелуєв, на ЕРР він озвучував пропозиції про внесення в освітній процес питань щодо громадського здоров'я, цифрових компетенцій, враховуючи зміни в організації системи ОЗ, здорового способу життя, що було враховано у вигляді дисциплін «Статистичний аналіз, статистика в медицині», «Інформаційні засоби і системи в охороні здоров'я», «Досягнення промоції (популяризації) здорового способу життя» (<https://bit.ly/3qWqC7H>). За даними ВСО, зі слів НПП останні зміни в РП ОПП врахували дані перевірки кафедр, в ході якої були виявлені недоліки: наукові досягнення НПП не використовуються в освітньому процесі; у списку літератури до дисциплін не пропонують власні наукові розробки; застаріла література, немає англійських джерел. ЕГ відмічає, що дані недоліки є в основному усуненими, що відображено у силабусах навчальних дисциплін. Прикладом врахування результатів анкетування студентів щодо недостатчості часу на СРС (<https://bit.ly/3B2WzZz>), за даними ВСО та зустрічей, є оптимізація їх обсягу за ОК 25, 27, 28. Для забезпечення СРС в ЗВО створена велика кількість зон для самопідготовки з безоплатним доступом до Wi-fi, коворкінг центри з доступом до сучасних баз даних. Таким чином, ВСЗЯ в СумДУ демонструє адекватне та дієве реагування на виявлені недоліки, має взірцево побудовану структуру та розподіл функцій з урахуванням міжнародного досвіду

6. Результати зовнішнього забезпечення якості вищої освіти (зокрема, зауваження та пропозиції, сформульовані під час попередніх акредитацій), беруться до уваги під час перегляду освітньої програми.

Дана акредитація є первинною, тому результатів зовнішнього забезпечення якості вищої освіти, що беруться до уваги під час удосконалення ОПП, немає. Були враховані деякі рекомендації експертної групи з акредитації ОПП "Стоматологія", рівень вищої освіти – магістр – враховувати при рецензуванні ОП думки як академічної спільноти, так і представників практичної охорони здоров'я. Тому перелік рецензентів ОПП «Медицина» включає проф. Шульгай А.Г., (Проректор з науково-педагогічної роботи Тернопільського національного медичного університету імені І.Я. Горбачевського), Горох В.В. (Директор КНП «Сумська обласна клінічна лікарня»), доц. Д. Пендичев (проректор Медичного університету Плевен (Болгарія), проф. І.М. Скрипник (Проректор з науково-педагогічної роботи Полтавського державного медичного університету). Наступна рекомендація стосувалась вибіркового циклу професійної підготовки, що було враховано з урахуванням проблем сучасності (COVID-19) та рекомендацій роботодавців. Правила прийому у 2022 р. зазнали змін з урахуванням рекомендацій під час акредитації «Екстрена медицина», рівень вищої освіти – бакалавр. Внесені роз'яснення щодо перезарахування результатів державної підсумкової атестації при вступі на основі молодшого спеціаліста, у Правилах тепер передбачена можливість зарахування результату складання Крок М у якості фахового іспиту (<https://bit.ly/31BhAEi>). Таким чином, ЗВО демонструє реагування на зауваження та пропозиції, висвітлені при акредитації інших ОП.

7. В академічній спільноті закладу вищої освіти сформована культура якості, яка сприяє постійному розвитку освітньої програми та освітньої діяльності за цією програмою.

ЕГ відмічає, що в СумДУ сформована ефективна внутрішня система забезпечення якості. Зі слів представників адміністрації, ця система розподілена на рівні: 1-й - здобувачі, долучені через опитування; 2-й - рівень кафедри, РПП на чолі з гарантом (розроблення, затвердження, моніторингу та перегляду ОП); 3-й - рівень медичного інституту (Рада із забезпечення якості); 4-й рівень – підрозділи ВСЗЯ (Рада із забезпечення якості освітньої діяльності та Центр забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти); 5-й рівень - органи загального управління (Наглядова, Вчена ради та ректор); 4-й та 5-й рівні- загальноуніверситетські. Зі слів О.Лютої (зустріч №5), ЗВО постійно працює над вдосконаленням політик з якості освіти, розвитком культури якості, політиками управління ОП, залученню всіх стейкхолдерів до процесів перегляду ОП (через зустрічі, засідання, опитування). Так, опитування НПП у 2021 році щодо якості організації ОПП та умов праці у СумДУ (<https://bit.ly/3zAljJW>) демонструє, що 85,3% респондентів відзначили загальну задоволеність змістом ОПП, більше 90% задоволені як

відношеннями з керівництвом, так і з колегами, 96% погоджуються із твердженням, що діяльність викладача університету має велике значення для суспільства та його майбутнього. Про залученість до формування ВСЗЯ свідчать показники представлення різних стейкхолдерів у Радах з якості: РЯ ННМІ - включає 26 представників адміністрації ННМІ, ПВС, здобувачів (<https://bit.ly/3blz7l8>), РЯ СумДУ - 67 представників адміністрації СумДУ, ПВС, здобувачів (<https://bit.ly/3b6JM0J>). ЕГ відмічає активну позицію НПП, небайдужість здобувачів, ефективність дій адміністрації щодо питань покращення якості освітніх процесів та формуванні культури якості.

Загальний аналіз щодо Критерію 8:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 8.

В ЗВО побудована багаторівнева система забезпечення якості вищої освіти з врахуванням інноваційного міжнародного досвіду участі у структурному проєкті Erasmus+ QUAERE (інституційні рівні, модель системи забезпечення якості), яка носить взірцевий характер. Сильними сторонами є: 1. Процедури розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітньої програми в ЗВО відбуваються прозоро, згідно визначеної інституційної політики та дотриманням процедур внутрішнього забезпечення якості. 2. Активне залучення здобувачів на різних етапах перегляду освітньої програми та її компонентів, а також до інших процедур забезпечення її якості як повноцінних партнерів, думка яких враховується. 3. Постійний діалог, врахування думки та добре налагоджена системна взаємодія з роботодавцями з ознаками взірцевості. 4. ВСЗЯ в СумДУ демонструє адекватне та дієве реагування на виявлені недоліки, має взірцево побудовану багаторівневу структуру та розподіл функцій з урахуванням міжнародного досвіду. 5. Активна позиція НПП, небайдужість здобувачів, ефективність дій адміністрації щодо питань покращення якості освітніх процесів та формуванні культури якості.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 8.

Слабкі сторони і недоліки не виявлено.

Рівень відповідності Критерію 8.

Рівень А

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 8.

ЕГ прийшла до висновку, що для ОПП «Медицина» характерні позитивні ознаки та узгодженість за підкритеріями 8.1 - 8.7. На основі аналізу наведених сильних сторін та взірцевих практик (багаторівнева система забезпечення якості вищої освіти з урахуванням інноваційного міжнародного досвіду, яка носить взірцевий характер, та сильними сторонами: чіткі дієві процедури розроблення, моніторингу та періодичного перегляду ОПП; активне залучення здобувачів на різних етапах перегляду ОП як повноцінних партнерів, думка яких враховується; постійний діалог, врахування думки та добре налагоджена системна взаємодія з роботодавцями з ознаками взірцевості; ВСЗЯ в СумДУ демонструє адекватне та дієве реагування на виявлені недоліки) та відсутністю суттєвих недоліків, ЕГ дійшла висновку, що ОПП за спеціальністю «Медицина» повністю відповідає рівню А за критерієм 8 з ознаками взірцевого характеру.

Критерій 9. Прозорість та публічність:

1. Визначені чіткі і зрозумілі правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, є доступними для них та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу є чіткими та зрозумілими, регламентуються доступними для публічного перегляду Положенням про організацію освітнього процесу в СумДУ (<https://bit.ly/3EoYsHl>), Положенням про академічну доброчесність та етику академічних взаємовідносин (<https://bit.ly/3jHizbN>), Кодексом корпоративної культури (<https://bit.ly/2Z8M7rz>), Статутом (<https://bit.ly/3jwzIVH>) та іншими нормативними актами, які розміщені в розділі «Реєстр основної нормативної бази СумДУ, про що ЗВО інформує у ВСО, та що підтвердили учасники фокус-груп на зустрічах з ЕГ. Зміни у нормативних актах відображаються у особистих електронних кабінетах студентів та викладачів, що полегшує ознайомлення з оновленнями. Відсутність скарг та недоліків у проведеннях процедур є свідченням послідовного дотримання правил та процедур, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу під час реалізації освітньої програми. Ефективно працює платформа автоматизованої системи «Університет», яка містить у собі підсистеми «АБІТУРІЄНТ», «СТУДЕНТ», «НАВЧАННЯ»,

“ФІНАНСИ”, “ДОКУМЕНТИ”, “ПЕРСОНАЛ”, наповнені відповідною тематичною інформацією, що також ефективно забезпечує прозорість та публічність, спрощує доступ до необхідної інформації (дані надали викладачі під час зустрічі ЕГ з академічним персоналом). Однак, під час зустрічі зі здобувачами, студенти-іноземці повідомили ЕГ, що через відсутність англomовного наповнення цієї системи, не мають змоги ефективно користуватися нею.

2. Заклад вищої освіти не пізніше ніж за місяць до затвердження освітньої програми або змін до неї оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті відповідний проект з метою отримання зауважень та пропозицій заінтересованих сторін.

Проект ОПП "Медицина" був оприлюднений для обговорення на вебсторінці: <https://op.sumdu.edu.ua/#/programm/1965> за місяць до її розгляду. Таблиці пропозицій (зауважень) стейкхолдерів до ОПП 2017, 2019 та 2021 років представлені на вебсторінці: <https://inter.med.sumdu.edu.ua/opp-222-medicine-2021-standard/>. Протоколи обговорення пропозицій і зауважень датуються в межах тижня після закінчення громадського обговорення.

3. Заклад вищої освіти своєчасно оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті точну та достовірну інформацію про освітню програму (включаючи її цілі, очікувані результати навчання та компоненти) в обсязі, достатньому для інформування відповідних заінтересованих сторін та суспільства.

ЗВО оприлюднює інформацію про ОПП у каталозі освітніх програм (<https://bit.ly/3CoRqrD>) на своєму офіційному веб-сайті згідно з наказом ректора «Щодо оприлюднення освітніх програм, їх освітніх компонентів та інформації про дотримання Ліцензійних вимог» від 01.06.2018 No 0431-I (<https://bit.ly/3G7USTb>). Інформація про ОПП частково доступна для ознайомлення і в особистих електронних кабінетах НПП та здобувачів. Інформація оприлюднюється своєчасно, в достатньому для інформування стейкхолдерів обсязі.

Загальний аналіз щодо Критерію 9:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 9.

Інформація про ОП, нормативні документи є доступними для стейкхолдерів на веб-сайті, до частини інформації здобувачі та НПП мають безпосередній доступ через багатофункціональні особисті електронні кабінети.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 9.

Через відсутність англomовного наповнення автоматизованої системи “Університет”, не мають змоги користуватися нею. Можливість перегляду доступних сторінок іноземною (англійською) мовою стала б забезпеченням рівних умов вітчизняних та іноземних студентів в контексті доступу до інформації.

Рівень відповідності Критерію 9.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 9.

ЕГ відзначає дотримання правил та вимог щодо прозорості та публічності. Нормативні документи, інформація про ОПП наявна у вільному доступі, публікується на офіційному веб-сайті університету у визначені терміни. Обсяг оприлюдненої інформації про ОПП “Медицина” є достатнім для усіх стейкхолдерів. На платформі автоматизованої системи “Університет” інформація частково недоступна для осіб, що не володіють державною мовою, однак цей недолік може бути швидко усунений шляхом наповнення системи англomовним контентом. Наведені факти дозволяють аргументувати рівень відповідності В за 9 Критерієм.

Критерій 10. Навчання через дослідження:

1. Зміст освітньо-наукової програми відповідає науковим інтересам аспірантів (ад'юнктів) і забезпечує їх повноцінну підготовку до дослідницької та викладацької діяльності у закладах вищої освіти за спеціальністю та/або галуззю.

не застосовується

2. Наукова діяльність аспірантів (ад'юнктів) відповідає напрямові досліджень наукових керівників.

не застосовується

3. Заклад вищої освіти організаційно та матеріально забезпечує в межах освітньо-наукової програми можливості для проведення і апробації результатів наукових досліджень відповідно до тематики аспірантів (ад'юнктів) (проведення регулярних конференцій, семінарів, колоквиумів, доступ до використання лабораторій, обладнання тощо).

не застосовується

4. Заклад вищої освіти забезпечує можливості для долучення аспірантів (ад'юнктів) до міжнародної академічної спільноти за спеціальністю, зокрема через виступи на конференціях, публікації, участь у спільних дослідницьких проектах тощо.

не застосовується

5. Існує практика участі наукових керівників аспірантів у дослідницьких проектах, результати яких регулярно публікуються та/або практично впроваджуються.

не застосовується

6. Заклад вищої освіти забезпечує дотримання академічної доброчесності у науковій діяльності наукових керівників та аспірантів (ад'юнктів), зокрема вживає заходів для виключення можливості здійснення наукового керівництва особами, які вчинили порушення академічної доброчесності.

не застосовується

Загальний аналіз щодо Критерію 10:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 10.

не застосовується

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 10.

не застосовується

Рівень відповідності Критерію 10.

не застосовується

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 10.

не застосовується

IV. Інші спостереження

У цьому розділі експертна група може викласти інші спостереження, пов'язані із освітньою програмою, освітньою діяльністю за цією програмою або процедурою проведення акредитації.

Під час проведення акредитаційної експертизи ЗВО створив необхідні умови для її проведення: організація зустрічей з фокус-групами пройшла на високому рівні, звертає на себе увагу конструктивний підхід адміністрації та готовність до вирішення виявлених недоліків. У підсумку експертна група хоче зауважити, що якість реалізації ОПП "Медицина" СумДУ справляє гарне враження, звертають на себе увагу сильні сторони і позитивні практики, ентузіазм та відповідальність усіх учасників освітнього процесу за даною ОПП, якісна організація освітнього процесу, доброзичлива атмосфера. ЗВО якісно та вчасно організував зустрічі під час візиту експертної групи та підготовку документації для проведення експертизи.

V. Підсумки

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації ОП, не пов'язані із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми, **відсутні**.

За результатами акредитаційної експертизи експертна група вважає, що освітня програма відповідає Критеріям за наступними рівнями відповідності:

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми	B
Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми	B
Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання	B
Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою	B
Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність	B
Критерій 6. Людські ресурси	B
Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси	B
Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми	A
Критерій 9. Прозорість та публічність	B
Критерій 10. Навчання через дослідження	<i>не застосовується</i>

За результатами акредитаційної експертизи рішенням експертної групи є **акредитація**.

Додатки до звіту:

Відсутні

***

Шляхом підписання цього звіту ми стверджуємо, що провели акредитаційну експертизу у повній відповідності із Положенням про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, та інших актів законодавства, а також здійснювали свої функції добросовісно, неупереджено і добросовісно.

Документ підписаний кваліфікованими електронними підписами.

Керівник експертної групи

Драчук Ольга Петрівна

Члени експертної групи

Боярчук Оксана Романівна

Микитюк Соломія Романівна